

ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН ТӨСВИЙН ЕРӨНХИЙЛӨН ЗАХИРАГЧИЙН 2017 ОНЫ САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН

**Хөвсгөл аймаг дахь
Төрийн аудитын газар**

**Нэмэлт мэдээлэл авахыг
хүсвэл дараах хаягаар
харилцана уу:**

ААГ-ын Тэргүүлэх аудитор
О.Ганболд
Утас: 70383793

Аудитын менежер:
Г.Эрдэнэчимэг
Утас: 70384044

Ахлах аудитор:
Б.Тэгшдэлгэр
Утас: 99089114

Аудитор:
Л.Магсаржалам
Утас: 99039903

**ТАБ-ын хаяг: АЗДТГ
Байршил: А корпус 3
давхар
Цахим хуудас:
www.audit.mn**

Аудитын тайлан

Хавсралт 1: Агуулга

Хавсралт 2: Аудитын гэрчилгээ

Хавсралт 3: Менежментийн захидал

Хавсралт 4: Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн
тайлан

Хавсралт 5: Нэгтгэсэн төсвийн гүйцэтгэлийн
тайлан

Хавсралт 6: Нэгтгэсэн нэмэлт төсвийн
гүйцэтгэлийн тайлан

Аудитын менежер:
Г.Эрдэнэчимэг

Агуулга

1	Аудитын гэрчилгээ	3
2	Аудитын тайлан	4
2.1	Оршил	4
2.2	Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага	4
2.3	Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүйн орчин	5
2.4	Аудитын шалгуур үзүүлэлт, арга зүй, хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн ...	5
2.5	Дотоод хяналт	6
2.6	Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга.....	7
2.7	Шилэн дансны мэдээлэл	10
2.8	Төлөвлөлтийн шатанд тооцсон эрсдэл, түүний үр дагавар	10
2.9	Аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчилтэй асуудал, гаргасан шийдэл.....	10
2.9.1	Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн талаар	10
2.9.2	Мөнгөн хөрөнгө дансны талаар.....	11
2.9.3	Авлага дансны талаар.....	11
2.9.4	Бараа материал дансны талаар	12
2.9.5	Үндсэн хөрөнгийн талаар.....	13
2.9.6	Урт болон богино хугацаат өр төлбөрийн талаар	14
2.9.7	Эзэмшигчийн өмчийн талаар.....	15
2.9.8	Хуримтлагдсан үр дүнгийн талаар	15
2.9.9	Дахин үнэлгээний нөөцийн талаар.....	15
2.9.10	Орлого дансны талаар	15
2.9.11	Зардал дансны талаар.....	16
2.9.12	Хөрөнгө оруулалтын талаар.....	16
2.9.13	Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, тайлангийн талаар.....	17
2.10	Анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал.....	17
2.11	Дараагийн аудитаар авч үзэх асуудлууд	17
2.12	Аудитаар илэрсэн зөрчлийн нэгтгэл	18
2.13	Өмнөх зөвлөмжийн талаар.....	19
2.14	. Материаллаг байдлын суурь сонгосон үндэслэл, тайлбар:	19
2.15	Санал дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэл	19
3	Менежментийн захидал	20
3.1	Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан дахь алдаа, зөрчлийн талаар.....	21
3.2	Төсвийн хэмнэлтийн горимын талаар.....	22
3.3	Авлага дансны талаар	22

3.4	Бараа, материал дансны талаар.....	23
3.5	Захиалагчийн хяналтын зардлын талаар.....	23
3.6	Үндсэн хөрөнгө дансны талаар.....	24
3.7	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын талаар	25
4	Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл.....	25
4.1	Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	25
4.2	Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан.....	26
4.3	Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	27
4.4	Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	28
4.5	Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	29
4.6	Аудит хийсэн НЭМЭЛТ ТӨСВИЙН гүйцэтгэлийн тайлан	32

1 Аудитын гэрчилгээ

ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

67123. Хөвсгөл аймаг, Мөрөн сум, Урандөш баг
ЗДТГ-ын А корпус 3 давхар, Утас, факс: 70-38 37-93
Э-мэйл: khuvsgul@audit.gov.mn
Вэбсайт: www.audit.mn

2018.04.20 № 06/509
танай _____ -ны № _____ -Т

ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН ТӨСВИЙН
ЕРӨНХИЙЛӨН ЗАХИРАГЧ Л.ГАНБОЛД
ТАНАА

Аудитын гэрчилгээ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.4-т заасны дагуу Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан тодруулгад санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санхүүгийн тайлангийн аудит хийв.

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан, нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан, нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт/-ийн болон нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайланг материаллаг зүйлсийн хувьд Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, холбогдох стандартад нийцүүлж, Сангийн сайдын баталсан бодлого, журам, зааврын дагуу үнэн, бодитой, шударга илэрхийлсэн тул зөрчилгүй санал дүгнэлт гаргаж байна.

Санал дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим стандарт болон Аудитын олон улсын стандартад нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, зааврын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг шаарддаг.

Аудитаар Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга дахь үлдэгдэл, ажил гүйлгээний дүн хэмжээ болон илчлэл тодруулга, Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэл хөтлөлт, програм хангамж, дотоод хяналтын систем болон удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллыг шалгаж, аудитын санал дүгнэлтийг дэмжих нотлох зүйлсийг хангалттай цуглуулсан.

Бидний хийсэн аудит тус санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулгад санал дүгнэлт өгөх хангалттай, зохистой үндэслэлийг бүрдүүлсэн бөгөөд аудитын дүнд үндэслэсэн санал, зөвлөмжийг аудитын тайланд тусгасан болно.

Үүрэг, хариуцлага

Хөвсгөл аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь Төсвийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.3-д заасны дагуу тайлант хугацааны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулгыг Нягтлан бодох бүртгэлийн болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, түүнтэй нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй.

Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудит хийж, жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт өгөх нь төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

ДАРГА БӨГӨӨД
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР О.ГАНБОЛД

2 Аудитын тайлан

2.1 Оршил

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн аудитын тайланг аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагч Л.Ганболд таньд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн гол зүйлс, гаргасан шийдлүүд, залруулаагүй материаллаг биш алдаа зөрчлийн талаарх тайлбар, өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилт, үр дүн, тодруулга, аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл, аудитын санал дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэж хүргүүлэв.

Менежментийн захидалд үйлчлүүлэгчийн нягтлан бодох бүртгэл, тайлагнал, дотоод хяналтын системийг боловсронгуй болгох зөвлөмжүүдийг тусгасан болно.

Аудитын явцад Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн аудитын журам, гарын авлагад дурьдсан аудитын төлөвлөлт, гүйцэтгэл, тайлагналын үе шатны ажлыг гүйцэтгэж, баримтжуулан Санхүүгийн тайлангийн аудитын удирдлагын системд оруулсан бөгөөд аудитад баримталсан стандарт, зарчим, үйл явцын талаарх мэдээллийг аудитын санал дүгнэлтэд тодорхойлсон болно.

2.2 Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага

Бид Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.4, Төрийн аудитын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.2 дахь заалтыг үндэслэн 15 дугаар зүйлийн 15.2.1-т заасан Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд Хөвсгөл аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Аудитыг Төсвийн тухай, Төрийн аудитын тухай, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулиуд болон холбогдох бусад хууль, тогтоомжийн хүрээнд Аудитын олон улсын стандарт, нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн бусад зарчмуудад нийцүүлэн төлөвлөлтийн шатанд боловсруулсан төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу явуулав.

Хөвсгөл аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн Олон улсын стандарт /УСНББОУС/, түүнд нийцүүлэн гаргасан төрийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, заавар, журмын дагуу үнэн зөв, шударга илэрхийлэгдсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх нь энэхүү аудитын зорилт байв.

Хөвсгөл аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагч санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв, бодитой бэлтгэх үүрэгтэй.

Харин тухайн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг дээрх хууль болон бодлого, журмын дагуу материаллаг алдаагүй, үнэн зөв, шударга илэрхийлсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх нь Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

Аудитыг 2018 оны 4 дүгээр сарын 01-наас 2017 оны 4 дүгээр сарын 20-ны хооронд хийж, аудитын тайланг 2018 оны 4 дүгээр сарын 20-нд эцэслэн баталгаажуулж, Төсвийн ерөнхийлөн захирагчид хүргүүлэхээр төлөвлөн, Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Б.Тэгшдэлгэр, аудитор Л.Магсаржалам нар хариуцаж хэрэгжүүлэв.

Аймгийн Засаг дарга 2017 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг аймгийн СТСХ-ийн даргын 2018 оны 3 дугаар сарын 30-ны өдрийн 8/613 тоот албан бичгээр Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газарт хуулиар тогтоосон хугацаанд ирүүлсэн байна.

2.3 Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүйн орчин

Төсвийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.36 “.....төсвийн ерөнхийлөн захирагч” гэж өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээний төсвийг төлөвлөх, батлагдсан төсвийг хууль тогтоомжийн дагуу хуваарилах, хяналт тавих, захиран зарцуулах, гүйцэтгэлийг тайлагнах эрх бүхий этгээдийг” гэж тодорхойлсон байна.

Монгол Улсын Төсвийн тухай хуулийн 14 дугаар зүйлийн 14.1.17 “аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга тухайн шатны орон нутгийн энэ хуулийн 14.1.15, 14.1.16-д зааснаас бусад төсвийн.” гэж заасан байна.

Төсвийн тухай хуулийн 14 дугаар зүйлийн 14.2 “төсвийн ерөнхийлөн захирагч төсвийн удирдлагын талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ” гэж заасны дагуу аймгийн Засаг дарга нь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн үүргийг гүйцэтгэж байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчтай холбоотой хууль эрх зүйн баримт бичгийг судалсан бөгөөд байгууллагатай холбоотой Төсвийн тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль болон бусад хуулиудыг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Хөвсгөл аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд санхүүгийн зорилгоор хяналтад байгаа нийт 301 байгууллагын санхүүгийн тайланг нэгтгэсэн байна. Үүнд:

№	Үзүүлэлт	Тоо
1	Төсвийн шууд захирагч	182
2	Орон нутгийн өмчит ХХК	42
3	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч	24
4	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	1
5	Төсөл сан	52
6	Нийт	301

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд санхүүгийн зорилгоор хяналтад байдаг 301 байгууллагаас 180 байгууллагад бие даасан дүгнэлт өгч бусад байгууллагуудын санхүүгийн тайланг түүвэрт хамруулан аудит хийсэн.

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн үйл ажиллагааны талаар төлөвлөлтийн шатанд төлөвлөсөн хэмжээнд судалж, баримтжуулсан.

2.4 Аудитын шалгуур үзүүлэлт, арга зүй, хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн

Аудит хийхэд Аудитын олон улсын стандарт, Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын стандарт 1000 – 1810 буюу Санхүүгийн аудитын удирдамж, Нягтлан бодох бүртгэлийн нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчмууд, УСНББОУС, Санхүүгийн

тайлагналын олон улсын стандарт, Төсвийн тухай хууль болон Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийг гол шалгуур болголоо.

Аудитаар Хөвсгөл аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санал дүгнэлт өгөх зорилгоор тэдний бэлтгэсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл нь материаллаг хэмжээний алдаатай илэрхийлэгдээгүй гэсэн үндэслэлтэй нотолгоо олж авахын тулд санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн дансдын уламжлалт болон хяналтын эрсдэлийг үнэлснээс гадна аймгийн Засаг даргын зүгээс тавьж буй дотоод хяналтыг үнэлж баримтжууллаа. Дотоод хяналтын талаарх гол асуудал, дүгнэлтийг энэ тайлангийн 2.5-д үзүүлэв.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг бэлтгэн гаргахад баримталсан бодлого, зарчмуудыг үнэлж, аудитын 8 чиглэлээр түүвэрчилсэн байдлаар аудитын 18 горим, сорил гүйцэтгэв. /ТАБ-СТА-В-3/

Эдгээр горим сорилыг хэрэгжүүлэх явцад илэрсэн алдаа, зөрчилтэй зарим гол асуудлыг энэ тайлангийн 2.9 дэх заалтад хураангуйлан тэмдэглэв.

Хөвсгөл аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд баримталж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, системтэй танилцахад 2015 онд боловсруулж баталсан, нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн зарим зүйл заалт Сангийн яамнаас 2017 онд авч хэрэгжүүлж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын шинэчлэлт, холбогдох стандарт, журам заавруудтай нийцэхгүй байна. Иймд дараах асуудлыг Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичигт дэлгэрэнгүй тусгах нь зүйтэй. Үүнд:

- Төсвийн орлого, зарлагын эдийн засгийн ангилалын өөрчлөлттэй холбоотой асуудал;
- Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газраас шинээр гарсан бодлого шийдвэртэй холбоотой өөрчлөлтийн асуудал
- Аж ахуйн нэгжийн нягтлан бодох бүртгэл, заавар, аргачлал, санхүүгийн тайлан гаргах зааварт өөрчлөгдсөн
- Анхан шатны баримт маягтын өөрчлөлттэй холбоотой асуудал байна.

Хөвсгөл аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа мэдээллийн технологи, бүртгэл мэдээллийн системийн үйл ажиллагаатай танилцан түүний нарийн төвөгтэй байдлыг үнэлэхэд эрсдэл бага буюу мэдээллийн технологийн мэргэжилтэн аудитад татан оролцуулах шаардлагагүй гэж үзсэн тул аудитыг томилогдсон баг гүйцэтгэлээ.

Хөвсгөл аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан бэлтгэхэд төсвийн байгууллагын санхүүгийн тайлан нэгтгэдэг “Э-тайлан” программ хангамж ашиглажээ.

2.5 Дотоод хяналт

Бид санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд материаллаг алдаа байхгүй гэдгийг нягтлах үүднээс дотоод хяналтыг шаардлагатай гэж үзсэн хэмжээгээр дахин хянасан. Энэ нь материаллаг алдаа гарахаас хамгаалахын тулд жилийн турш үр нөлөөтэй ажиллах ёстой гол хяналтуудыг тодруулах, судлах зорилготой юм.

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагч дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд бага гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн шатанд дахин хянахад дотоод хяналт хэвийн гэж үзлээ.

Аудитын явцад төлөвлөсөн горим сорилын дагуу дотоод аудитын албаны үйл ажиллагаатай танилцаж, тэдний үүрэг чиглэл, үйл ажиллагааны төлөвлөлт, гүйцэтгэл, үр дүнгийн талаарх мэдээллийг ажлын баримт материалд хавсаргалаа.

Аймгийн Засаг даргын дэргэдэх Санхүүгийн хяналт, аудитын алба нь Монгол улсын Засгийн газрын 2014 оны 327 дугаар тогтоолын дагуу аймгийн Засаг даргын 2014 оны 11 дугаар сарын 11-ний өдрийн А/69 тоот захирамжаар үүсгэн байгуулагдсан ба Засгийн газрын 2015 оны 483 дугаар тогтоолоор батлагдсан дотоод аудитын дүрэм болон Сангийн сайдын 2016 оны 107 дугаар тушаалаар батлагдсан санхүүгийн хяналт шалгалтын стандартыг баримтлан үйл ажиллагаа явуулж байна.

Санхүүгийн хяналт, аудитын алба нь Аймгийн Засаг даргын 2017 оны 01 дүгээр сарын 19-ний өдрийн Б/05 тоот захирамжаар баталсан 9 орон тоогоор үйл ажиллагаа явуулж байна. Тус алба нь 2017 онд 108 байгууллагад дотоод хяналтыг хэрэгжүүлж, 147,7 сая төгрөгийн акт тогтоож, 18 албан шаардлага хүргүүлэн, илэрсэн зөрчилд 1560 зөвлөмжийг хүргүүлж ажилласан байна. Гэвч Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газраас хэрэгжүүлсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар алдаа зөрчил нэмэгдэж, 1248,0 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

Цаашид хүрсэн түвшингээ ахиулах, дотоод хяналтын тогтолцоог улам боловсронгуй болгох, аль болох мэрэгжлийн хүнээр бүрдүүлэх, дотоод хяналтыг оновчтой хэрэгжүүлж ажиллах нь зүйтэй байна.

2.6 Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагч 26 хөтөлбөр, түүний хүрэх үр дүнгийн зорилтот түвшинг зориулалтаар нь баталгаажуулжээ.

Аймгийн ИТХ-ын 2016.12.05-ны 03 тоот тогтоолоор 2017 оны төсвийг баталсан ба төсвийн жилийн явцад 2 удаа “Төсвийн тухай” хуулийн 34 дүгээр 34.2.1 заалтыг үндэслэн тодотгол хийсэн байна. Үүнд:

1. ОУВС-тай хамтран хэрэгжүүлж буй “Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөр”-ийн хүрээнд “Монгол улсын 2017 оны төсвийн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай” хууль, УИХ-ын 2017 оны 4 дүгээр сарын 14-ны өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэгдэн батлагдсантай холбоотойгоор аймгийн ИТХ-ын 2017 оны 5 дугаар сарын 10-ны өдрийн хуралдааны 01 тоот тогтоолоор:
2. “Монгол улсын 2017 оны Төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай” хууль УИХ-аар 2017 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдөр батлагдсантай холбогдуулан 2017 оны 12 дугаар сарын 4-ний өдрийн хуралдааны 05 тоот тогтоолоор тус тус тодотгож баталсан байна.

Төсвийн орлогын талаар: Хөвсгөл аймгийн 2017 оны төсвийн нийт орлогод 90641,1 сая төгрөгийн орлого орох төлөвлөгөөтэйгээс гүйцэтгэлээр 91943,8 сая төгрөг орж төсвийн орлогын гүйцэтгэл 101,4% байна.

Хүснэгтээр харуулбал: /сая.төг/

Эх үүсвэрийн нэр төрөл	2017 он		Зөрүү
	төлөв	гүйц	
Улсын төсвөөс санхүүжих	58251,8	58218,8	33,0
Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	29667,8	31520,2	1852,4
Төсөвт байгууллагын үйл ажиллагаанаас	604,1	558,9	-45,2
Урьд оны үлдэгдлээс	3450,1	0	-3450,1
Эргэж төлөгдөх зээл	2117,5	1426,7	690,8

Нийт дүн	94091,2	91724,6	-2366,6	2017 оны аймгийн төсвийн орлогын 63,5%-ийг улсын төсвөөс авах санхүүгийн дэмжлэгээр, 34,4%-ийг аймгийн орон нутгийн төсвөөр бүрдүүлсэн байна.
----------	---------	---------	---------	---

Төсвийн орлогын төлөвлөгөөг Арбулаг сум 2,1%, Баянзүрх 1,4%, Бүрэнтогтох 4,8%, Түнэл 1,5%, Улаан-уул 0,8%, Ханх 0,4%, Цагаан-үүр 4,4%, Чандмань-Өндөр 2,4%, Эрдэнэбулган 1,5%-иар тус тус тасалсан байна. Орлого тасалсан үндсэн шалтгаан нь сум хөгжүүлэх сангийн зээлийн эргэн төлөлт төлөвлөсөн хэмжээнд хүрээгүйтэй холбоотой байна. Тухайлбал: 2017 онд аймгийн хэмжээнд 2117,5 сая төгрөгийг сум хөгжүүлэх сангийн эргэн төлөлтөөс төвлөрүүлэхээр төлөвлөсөн бол гүйцэтгэлээр 1426,7 сая төгрөг төвлөрсөн ба 67,3%-ийн гүйцэтгэлтэй байна.

Төсвийн зардлын талаар: 2017 онд аймгийн төсвийн зарлага 94091.2 сая төгрөгөөр төлөвлөгдсөнөөс 91270.7 сая төгрөгийн гүйцэтгэлтэй байна. 2820,5 сая төгрөгийн зардал хэмнэсэн мэт харагдаж байгаа сум хөгжүүлэх сангийн зээл олголт нөлөөлж байна.

Төсвийн зардлын гүйцэтгэлийг бүтцээр харуулбал:

	/сая,төг/			
	төлөв	гүйц	Зөрүү	%
Урсгал зардал	87420.1	86434.8	985,3	99
Хөрөнгийн зардал	4214,2	3824,4	389,8	90,8
Эргэж төлөгдөх төлбөрийг хассан цэвэр зээл	2456,9	1011,5	1445,4	41,2
Нийт	94091.2	91270.7	2820,5	97,2

Нийт зардлын 95%-ийг урсгал зардал, 4%-ийг хөрөнгийн зардал, 1%-ийг эргэж төлөгдөх зээлийг хассан цэвэр дүн эзэлж байна. Төсвийн зардлыг хэтрүүлсэн сум болон төсөвт байгууллага байхгүй байна. Сумдын төсвийн зардлын гүйцэтгэл 94-100%-тай байна.

Төсвийн зардлын гүйцэтгэлд дараах зүйл нөлөөлсөн байна.

1. Сум хөгжүүлэх сангийн зээлийн эргэн төлөлттэй холбоотойгоор зарим сумдууд зээл олгоогүй байна.
2. Аймгийн төсвийн тухайд нийгмийн халамжийн тэтгэвэр тэтгэмжийн зардал 469,8 сая төгрөг зарцуулагдаагүй үлдсэн нь нөлөөлж байна.
3. Хөрөнгийн зардал хэмнэгдсэн байна. /Дуусаагүй ажлын үлдэгдлийг санхүүжүүлээгүй байна./

Төсвийн гүйцэтгэлийг сайдын багцаар нь авч үзвэл дараах байдалтай байна.

	/сая,төг/		
Үзүүлэлт	Төлөв	Гүйцэт	зөрүү
Аймгийн Засаг дарга	37849.7	35055.9	2793,8
БХБСайд	249,8	249,3	0,5
БСШУСС	49435,6	49410,4	25,2
ХНХСайд	280,3	280,1	0,2
Эрүүл мэндийн сайд	6275,8	6 275,0	0,8
Нийт дүн	94091.2	91270.7	97,2

Аймгийн 2017 оны нийт төсвийн 42,7% ийг орон нутгийн төсөв, 57,3%-ийг тусгай шилжүүлэгийн байгууллагын төсөв эзэлж байна. Сайдын багцаар нь харвал аймгийн Засаг дарга 42,6%, БСШУССайд 50,4%, Эрүүл мэндийн сайдын багц 6,4%,

ХНХСайд 0,3%, БХБСайд 0,3%-ийг тус тус эзэлж байна.

Төсвийн зардлын гүйцэтгэлийг бүлгийн дүнгээр нь авч үзвэл дараах байдалтай байна.

Үзүүлэлт	/сая,төг/			
	Төлөв	Гүйц	Зөрүү	Хувь
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	41389,6	41370,9	18,7	99,95
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	4566	4559,9	6,1	99,87
Байр ашиглахтай холбоотой тогтмол зардал	6810,5	6800,7	9,8	99,86
Хангамж, бараа материалын зардал	1916,5	1904,8	11,7	99,39
Нормативт зардал	3846,7	3844,4	2,5	99,94
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1151,2	1150,8	0,4	99,97
Томилот зочны зардал	252,6	250,1	2,5	99,01
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр	2271,6	2164,4	107,2	95,28
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3626,6	3295,8	330,8	90,88
Татаас	702,2	702,2	0	100,00
Урсгал шилжүүлэг	20886,5	20390,7	495,8	98,21
Хөрөнгийн зардал	4214,2	3824,4	389,8	90,75
Эргэж төлөгдөх төлбөрийг хассан цэвэр зээл	2456,8	1011,5	1445,3	41,17
Нийт дүн	94091.2	91270.7	2820,6	97,20

Төсвийн гүйцэтгэл 97,2% байгаа ба төсвийн хэлбэлзэлд эргэж төлөгдөх төлбөрийг хассан цэвэр зээлийн зөрүү нөлөөлж байна.

Төсвийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлд заасны дагуу төсвийн зарлагыг хөтөлбөр, зориулалт, эдийн засгийн ангиллаар нь батлан хэрэгжилтийг зохион байгуулж тайлагнасан байна.

Төсвийн гүйцэтгэлийг хөтөлбөрөөр нь харуулбал:

Код	Хөтөлбөр	/сая,төг/		
		Төлөв	Гүйцэт	%
70105	ОН-ын өөрөө удирдах ёсны байгууллага	1548,1	1538,0	99,4
70106	ОН-ын гүйцэтгэх засаглалын удирдлага	9230,1	9179,5	99,4
70204	Санхүүгийн зах зээлийн зохицуулалт	48,6	48,6	100
70426	Төрийн өмчийн эрхийн хэрэгжилт	166,9	166,9	100
70503	Орон нутгийн зорилтот Хөрөнгө оруулалт	3711,8	3380,6	91,1
70709	Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх	65,4	64,3	98,2
70801	Мал аж ахуйг хөгжүүлэх	711,8	671,2	94,3
71101	Авто зам	522,9	458,3	87,6
71402	Биологийн төрөл зүйлийг хамгаалах	1821,6	1524,1	83,7
71403	Ойжуулалт	89,9	89,9	100
71411	Хүрээлэн буй орчны бодлого удирдлага	621,1	618,7	99,62
71502	Хот байгуулалт, тохижилт	832,1	830,7	99,8
71504	Газрын зураглал, кадастар	249,8	249,3	99,8
71506	Суурин газрын усан хангам	278,8	278,8	100
71508	Гурамжны гэрэлтүүлэг	32	32	100
71602	Эмнэлэгийн тусламж үйлчилгээ	6275,8	6275	99,9
71701	Биеийн тамир спорт	401,1	399,5	99,6
71702	Соёл урлаг	2520,5	2519,2	99,9
71801	Сургуулийн өмнөх боловсрол	11752,3	11749,8	99,9
71802	Ерөнхий боловсрол	34428,6	34413,4	99,9
71806	Насан туршын болон албан бус боловсрол	333,1	328,5	98,6
71902	Нийгмийн халамж	13703,2	13220,5	96,5
72101	Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих	2501,8	1033,5	41,3
72207	Хүүхдийн хөгжил хамгаалал	280,3	280,1	99,9
72208	Ахмад настны хөгжил хамгаалал	400,4	400,4	100
72301	Ангилалдаагүй бусад	1563,4	1519,9	97,2
	Нийт дүн	94091.2	91270.7	97,2

Хүснэгтээс харахад дараах хөтөлбөрийн хэрэгжилт хамгийн доогуур хувьтай байна.

Үүнд:

- Жижиг дунд үйлдвэрийг дэмжих хөтөлбөрийн хэрэгжилт - 41,3%
- Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх хөтөлбөрийн хэрэгжилт - 83,7%-ийн биелэлттэй
- Авто зам хөтөлбөрийн хэрэгжилт – 87,6%
- Орон нутгийн хөрөнгө оруулалт хөтөлбөрийн хэрэгжилт – 91%-ийн гүйцэтгэлтэй байна.

Нэмэлт төсвийн талаар: Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлд заасны дагуу төсвийн байгууллагуудын нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийг аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд нэгтгэсэн байна. Аймгийн хэмжээнд нэмэлт төсвийн дансаар нийтдээ 2302,4 сая төгрөгийн орлого орж, 87,9 сая төгрөгийг төвлөрүүлж, зардлын гүйцэтгэл 92,6%-тай байна.

Орон тооны талаар: Тайлант онд аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагч нийт 5308 орон тоо батлагдсанаас 5327 орон тоогоор ажилласан байна. Үүнийг хүснэгтээр харуулбал:

№	Нийт дүн	СЯ-ны хянасан	Аймаг баталсан	Гүйцэтгэл	СЯ-харьцуулсан	Аймагтай харьцуулсан
1	Орон тоо	5270	5308	5327	38	19

Тайлант онд батлагдсан орон тоог 19-ээр, Сангийн яамны хянасан орон тоог 38-аар хэтрүүлсэн байна.

Батлагдсан төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх мэдээллийг орлого, зардлын ангилал тус бүрээр аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд дэлгэрэнгүй харуулсан байгаа болно.

2.7 Шилэн дансны мэдээлэл

Аймгийн Засаг дарга төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн хувьд Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан мэдээллийг “shilendans.gov.mn” цахим хуудсаар дамжуулан тухай бүр ил тод мэдээлж байна.

Аймгийн khovsgol.gov.mn өөрийн цахим хуудсанд ил тод байдал цэсээр дамжуулан “shilendans.gov.mn” цахим хуудсанд нэвтэрч дараах мэдээллийг нээлттэйгээр тухай бүр авах боломж бүрдүүлсэн байна.

2017 оны байдлаар төсөв гүйцэтгэлтэй холбоотой мэдээллийг 3 удаа, хөрөнгө оруулалт, тендер худалдан авалттай холбоотой мэдээллийг 12 удаа, бусад холбогдох мэдээллийг 10 удаа тус тус хоцроож мэдээлсэн байна.

2.8 Төлөвлөлтийн шатанд тооцсон эрсдэл, түүний үр дагавар

Аудитын төлөвлөгөөний дагуу аудитын 18 эрсдэл тогтоож, батламж мэдэгдлүүдийн хүрээнд данс бүрээр нийт 18 нарийвчилсан горим, сорил гүйцэтгэв.

Хэрэгжүүлсэн горим, сорилын үр дүнг гүйцэтгэлийн үе шатны “Төлөвлөсөн горим, сорилуудыг хэрэгжүүлж, үр дүнг аудитын чиглэл тус бүрээр баримтжуулах” гэсэн үе шатны ажилд хамааруулан ТАБ-СТА-В-3 маягтаар данс тус бүрээр баримтжуулсан болно.

Дээрх горим сорилыг хэрэгжүүлэх явцад илэрсэн зарим зөрчилтэй асуудлыг энэ тайлангийн 2.9-д хураангуйлан тэмдэглэв.

2.9 Аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчилтэй асуудал, гаргасан шийдэл

2.9.1 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн талаар

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хамрагдсан Цэцэрлэг, Шинэ-идэр сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлт, Хөвсгөл Эрчим ХХК-ийн санхүүгийн тайланд “Сөрөг” санал дүгнэлтийг Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газраас хүргүүлсэн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчилтэй санал дүгнэлт авсан дээрх төсвийн төвлөрүүлэн захирагч болон Хөвсгөл Эрчим хүч ХХК-ний захирал нарт Төрийн аудитын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.1 дэхь заалтын дагуу хариуцлага тооцох албан шаардлага хүргүүлж байна.

2.9.2 Мөнгөн хөрөнгө дансны талаар

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд мөнгөн хөрөнгө дансны эхний үлдэгдлийг 5132,3 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдлийг 6574,6 сая төгрөгөөр илэрхийлсэн байна. Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн мөнгөн хөрөнгө дансанд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн аудитын горим сорил хэрэгжүүлэх явцад мөнгөн хөрөнгөтэй холбоотой алдаа зөрчил илрээгүй болно.

Мөнгөн хөрөнгө дансыг бүтцээр нь харуулбал:

МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	/сая.төг/	
	5,132,3	6,574,6
Кассанд байгаа бэлэн мөнгө	10,0	3,5
Төрийн сангийн харилцах	4,797,3	5,773,8
Арилжааны банк дахь харилцах	293,2	771,1
Арилжааны банк дахь харилцах	0.0	26,2
Замд яваа мөнгөн хөрөнгө	31,8	0.0

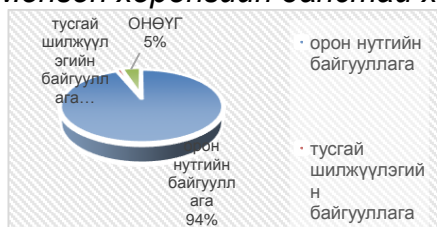
Мөнгөн хөрөнгө данс нь өмнөх оноос 1442,3 сая төгрөгөөр өссөн үзүүлэлттэй байна. Нийт мөнгөн хөрөнгийн 99,9%-ийг банкинд байгаа бэлэн мөнгө ба төрийн сангийн харилцах дансанд байгаа мөнгө эзэлж байна. Германы Барут Марк хот, Хөвсгөл аймгийн Мөрөн сумын хооронд хамтран ажиллах санамж бичгийг 2011 оны 7 дугаар сард байгуулсан байна. Уг санамж бичгийн хүрээнд “Мөрөн суманд “Сургалтын төв”-ийг байгуулах гэрээ байгуулсан байна.

Гэрээний эхний санхүүжилт 21111,42 евро Хас банкинд байрших дансанд орж ирсэн байна. Гадаад валютын үлдэгдэл 9042,37 евро буюу 26,2 сая төгрөгийн үлдэгдлийг мөнгөн хөрөнгө дансанд тайлагнасан байна.

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нэгтгэгдсэн байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар тус данстай холбоотой 106,9 сая төгрөгийн алдаа, зөрчлийг илрүүлж, 96,7 сая төгрөгийн алдааг аудитын хугацаанд залруулсан ба мөнгөн хөрөнгийн дансанд залруулагдаагүй алдаа үлдээгүй болно.

Аудитын хугацаанд мөнгөн хөрөнгийн дансанд 10,3 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлж, цаашид дахин давтахгүй байх зөвлөмж хүргүүлж ажилласан байна.

Мөнгөн хөрөнгийн данстай холбоотой алдаа, зөрчлийг байгууллагаар нь харвал:

Нийт алдаа, зөрчлийн 94%-ийг орон нутгийн байгууллагууд, 1,4%-ийг тусгай шилжүүлгийн байгууллагууд, 4,7 хувийг орон нутгийн өмчит ХХК эзэлж байна.

2.9.3 Авлага дансны талаар

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд авлага дансны эхний үлдэгдлийг 7645,0 сая төгрөгөөр, эцсийн үлдэгдлийг 6831,8 сая төгрөгөөр тайлагнасан байна. Авлага данс өмнөх оноос 813,2 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн байна. Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн шатанд 50,4 сая төгрөгийн устгал, төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн шатанд 33,6 сая төгрөгийн устгах бичилт авлага данстай холбоотой хийгдсэн байна. Устгах бичилтийн 97,2% нь татаас санхүүжилтийн авлагатай холбоотой бичилт байна.

Авлага дансыг бүтэцээр нь харуулбал:
/сая.төг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	22,8	30,1
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	24,0	27,3
Татаас санхүүжилтийн авлага	111,1	-
Зээлийн хүүгийн авлага	123,0	170,3
Дансны авлага	307,2	316,8
Татвар, НДШ-ийн авлага	7,20	4,8
Байгууллагаас авах авлага	1477,7	1223,5
Хувь хүмүүсээс авах авлага	95,1	85,8
Зээлийн авлага	5476,8	4973,1
Нийт дүн	7645,0	6831,9
Урьдчилгаа	0,9	6,2

Дээрх хүснэгтээс харахад авлага дансны нийт үлдэгдэлийн 72,7% буюу 4973,1 сая төгрөгийг сум хөгжүүлэх сангийн зээлийн үлдэгдэл эзэлж байна.

Төсвийн төвлөрүүлэн болон төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар авлага данстай холбоотой гарсан алдаа зөрчлийн талаар: Төсвийн шууд захирагч, төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар 1855,9 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрсэн ба үүний 1711,5 сая төгрөг нь сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл байна. Энэ нь нийт зөрчлийн 96,8%-ийг эзэлж байгаа ба сум хөгжүүлэх сангаас олгож байгаа зээл нь төсвийн хөрөнгийг эрсдэлд оруулж байгааг харуулж байна.

Засгийн газрын 2016 оны 153 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, хяналт тавих журам”-ын 1.7 –д заасан “Зээлдэгч зээлийг хугацаандаа төлөөгүй бол хугацаа хэтрүүлсэн хоног тутамд төлөөгүй зээлийн дүнгийн 0,5 хувиас хэтрэхгүй хэмжээгээр алданги төлнө. Алдангийн хэмжээг сумын Засаг дарга болон зээлдэгчтэй байгуулах зээлийн гэрээнд тодорхой тусгана”, энэ журмын 3.5.2-т заасан “Төслийг хэрэгжүүлэх иргэн, хуулийн этгээдтэй зохих журмын дагуу зээлийн болон барьцааны гэрээ байгуулж, биелэлтийг хангуулах, явц, үр дүнд байнгын хяналт тавьж ажиллах” гэсэн заалтуудын дагуу сумын Засаг дарга хэрэгжүүлээгүй зөрчил илэрч байна.

Аудитаар авлага дансанд илэрсэн 91.3 сая төгрөгийн алдаанаас 77,0 сая төгрөгийг аудитын хугацаанд залруулж, 14.3 сая төгрөгийн залруулагдаагүй алдаа үлдсэн байна. Цагааннуур сумын ЗДТГ-ын даргад 5,8 сая төгрөгийн авлагатай холбоотой албан шаардлагыг хүргүүлсэн болно.

Шийдвэрлэсэн нь: Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл барагдахгүй байгаа, жил бүр нэмэгдэж, төсвийн хөрөнгийг эрсдэлд оруулж байгааг ТЭЗ-ийн анхааралд хандуулж, Засгийн газрын 2016 оны 153 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, хяналт тавих журам”-ын 3.2 заалтыг хэрэгжүүлэн, удирдлагаар ханган ажиллах зөвлөмж өгөв.

2.9.4 Бараа материал дансны талаар

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд бараа материал дансны эхний ба эцсийн үлдэгдлийг дараах байдлаар тайлагнасан байна.

Үүнд: /сая.төг/

Үзүүлэлт	Эхний	Эцсийн	зөрүү
Бараа материал	9035,2	9381,9	-346,6
Нөөцийн бараа	32,0	448,9	-416,9

Бусад эргэлтийн хөрөнгө	180,5	1425,4	-1244,9
-------------------------	-------	--------	---------

Бараа материал данс тайлант онд 346,7 сая төгрөгөөр, нөөцийн бараа 41,7 сая төгрөгөөр, бусад эргэлтийн хөрөнгө 1244,9 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдэж бараа материалын нөөц 1244,9 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Бараа материал дансыг бүтцээр нь харуулбал:
/сая.төг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
Тусгай зориулалтын материал	1 000,3	1 117,0
Эм боох материал	243,8	226,9
Дуусаагүй үйлдвэрлэл	10,5	13,7
Бэлэн бүтээгдэхүүн	85,6	109,7
Бичиг хэргийн материал	144,9	145,4
Аж ахуйн материал	2 525,3	2 695,3
Сэлбэг хэрэгсэл	326,0	258,6
Түлш, шатах тослох материал	539,7	455,9
Барилгын засварын материал	184,2	206,9
Хүнсний материал	663,4	529,5
Бусад хангамжийн материал	3 013,8	3 340,1
Мал амьтад	297,8	282,9
Нийт дүн	9 035,2	9 381,9
Нөөцийн бараа	32,0	448,9
Тэжээлийн нөөц	32,0	448,9
Бусад эргэлтийн хөрөнгө	180,5	1 425,4

Хүснэгтээс харахад: Бараа материал дансны үлдэгдлийн 35%-ийг бусад хангамжийн материал, 28,7%-ийг аж ахуйн материал, 11,9%-ийг тусгай зориулалтын материал, 5,6%-ийг хоолны материал, 4,8%-ийг түлш, шатах тослох материал, тус тус эзэлж байна. Улсын нөөцөд нэмэгдсэн малын тэжээл, орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хийсэн дуусаагүй ажлын үлдэгдэл нэмэгдүүлсэн байна.

Төсвийн төвлөрүүлэн болон төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар бараа материал данстай холбоотой гарсан алдаа зөрчлийн талаар:

Төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар бараа материал дансанд нийт 195,5 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрсэн ба үүний 149,1 сая төгрөг нь санхүүгийн тайлагнал, нягтлан бодох бүртгэлтэй холбоотой алдаа, 46,4 сая төгрөг нь хууль, журмын холбогдох заалт хэрэгжүүлээгүйтэй холбоотой зөрчил байна.

Нийт алдааны 93,1% буюу 138,9 сая төгрөгийн алдааг аудитын явцад залруулж, 10,2 сая төгрөгийн залруулагдаагүй алдаа үлдсэн байна. Залруулах боломжгүй алдаа, зөрчлийг дахин давтахгүй байх зөвлөмжийг тухайн шатны төсвийн шууд захирагч нарт хүргүүлсэн болно.

Эрдэнэбулган сумын Хүүхдийн цэцэрлэг: Эгийн ундарга ХХК-аас 2,0 сая төгрөгийн хүүхдийн хоолны материалд Япон улсын олон найрлагат бүтээгдэхүүн нийлүүлсэн зөрчил илэрсэн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагуудын хүүхдийн хоолны материалд нийлүүлж байгаа бүтээгдэхүүний чанар стандартад хяналт тавьж, дүнг Төрийн аудитын байгууллагад ирүүлэх зөвлөмжийг аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчид хүргүүлж байна.

2.9.5 Үндсэн хөрөнгийн талаар

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд үндсэн хөрөнгө дансны эхний үлдэгдлийг 140676,1 сая төгрөгөөр, эцсийн үлдэгдлийг 152352,7 сая төгрөгөөр тайлагнасан байна.

Үндсэн хөрөнгийг байгууллагын төрлөөр нь авч үзвэл:

/сая. төг/

Байгууллагын нэр	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Зөрүү
Төсөвт байгууллага	116721,6	123880,3	-7158,7
ОНӨҮГ	23954,4	28472,4	-4517,9
Нийт	140676,1	152352,7	-11676,6

Үндсэн хөрөнгө данс өмнөх оноос 11676,6 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна. Нийт үндсэн хөрөнгийн 81,3% нь төсөвт байгууллагууд дээр, 18,7% нь орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газруудын

санхүүгийн тайланд бүртгэлтэй байна.

Төсвийн төвлөрүүлэн болон төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар үндсэн хөрөнгө данстай холбоотой гарсан алдаа зөрчлийн талаар:

Төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар үндсэн хөрөнгө дансанд нийт 4870,6 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрсэн ба үүний 4844,1 сая төгрөг нь улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хийгдсэн хөрөнгийг орлогод аваагүй, үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг алдаатай тооцож тайлагнасан, нягтлан бодох бүртгэлтэй холбоотой алдаа, 26,6 сая төгрөг нь хууль, журмын холбогдох заалт хэрэгжүүлээгүйтэй холбоотой зөрчил байна.

Аудитын хугацаанд 99,5% буюу 4820,6 сая төгрөгийн алдааг залруулсан байна. Тайланд үндсэн хөрөнгө данстай холбоотой 23,4 сая төгрөгийн залруулагдаагүй алдаа үлдсэн байна. **Үүнд:**

№	Байгууллагын нэр	Дүн /мян.төг/	Зөрчлийн утга
1	Ханх сумын ЗДТГ	20000,0	Үндсэн хөрөнгийн шинж чанар агуулаагүй Хороо ходонгийн давааны зам засварын ажлыг үндсэн хөрөнгөөр бүртгэсэн зөрчил илэрсэн.
2	Чандмань-өндөр Эрүүл мэндийн төв	3432,1	Сумын ИТХ-н тогтоол, шийдвэргүйгээр үндсэн хөрөнгийг устгаж данс бүртгэлээс хассан зөрчил илэрсэн.
3	Нийт дүн	23432,1	

Баянзүрх сумын Эрүүл мэндийн төвд 2017 онд орон нутгийн хөгжлийн сангийн эх үүсвэрээр 1 мотоцикль, бусад эх үүсвэрээр 2 мотоцикль нийлүүлэгдсэн байна. Үүнийг хөрөнгө оруулалтын аудитаар хянахад 2 мотоциклийг нягтлан бодох бүртгэлд бүртгээгүй зөрчил илэрсэн болно.

Шийдвэрлэсэн нь: Бусад эх үүсвэрээр нийлүүлэгдсэн 2 мотоциклийг 2018 оны эхний хагас жилд нягтлан бодох бүртгэлд бүртгэх зөвлөмжийг хүргүүлж байна.

2.9.6 Урт болон богино хугацаат өр төлбөрийн талаар

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд богино хугацаат өр төлбөрийн эхний үлдэгдлийг 2880,8 сая төгрөгөөр, эцсийн үлдэгдлийг 2232,8 сая төгрөгөөр, урт хугацаат өр төлбөрийн эхний үлдэгдлийг 3217,3 сая төгрөгөөр, эцсийн үлдэгдлийг 3154,1 сая төгрөгөөр тус тус тайлагнасан байна. **Үүнд:**

№	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Зөрүү
1	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	49,5	30,3	19,2
2	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	405,3	56,2	49,1
3	Татаас, санхүүжилт, шилжүүлэгийн өглөг		3,1	- 3,1
4	Зээлийн хүүгийн өглөг	475,9	475,9	-
5	Байгууллагад төлөх өглөг	1 557,0	1 329,4	227,6

6	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	36,9	9,7	27,2
7	Татварын өглөг	178,1	194,2	- 16,1
8	НДШ-ийн өглөг	137,2	80,1	57,1
9	Дансны өглөг	28,1	40,8	- 12,8
10	Урьдчилж орсон орлого	13,0	13,1	- 0,1
11	Богино хугацаат өр төлбөрийн дүн	2 881,0	2 232,8	648,2
12	Урт хугацаат өр төлбөр	3217,3	3154,1	63,2

Нийт богино хугацаат өр төлбөр тайлант онд 648,2 сая төгрөгөөр буурсан байна. Урт хугацаат өр төлбөр тайлант онд 63,2 сая төгрөгөөр буурсан байна. Урт хугацаат өр төлбөрийн 124,2 сая төгрөг нь хөдөөгийн ядуурлыг бууруулах төслийн үлдэгдэл, 3029,8 сая төгрөг нь орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийн зээл байна.

Төсвийн төвлөрүүлэн болон төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар өр төлбөр данстай холбоотой гарсан алдаа зөрчлийн талаар:

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хамрагдсан байгууллагуудын санхүүгийн тайлангийн аудитаар өр төлбөр данстай холбоотой нийт 190,4 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрсэн ба үүнээс 167,8 сая төгрөгийн алдаа, 22,5 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн байна. Аудитаар илэрсэн алдааг бүрэн залруулж, гарсан зөрчилтэй холбоотой зөвлөмжийг шат шатны төсөв захирагчид хүргүүлсэн байна.

2.9.7 Эзэмшигчийн өмчийн талаар

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эхний үлдэгдэл 156603,9 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдлийг 171634,9 сая төгрөгөөр илэрхийлж тайлагнасан байна. Тайлант онд 15031,0 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна. Аудитаар тус данстай холбоотой алдаа, зөрчил илэрээгүй болно.

2.9.8 Хуримтлагдсан үр дүнгийн талаар

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн Хуримтлагдсан үр дүнгийн оны эхний үлдэгдэл 34859,0 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 45135,1 сая төгрөгөөр тайлагнагдаж, тайлант онд 10276,1 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн байна. Аудитаар тус данстай холбоотой алдаа, зөрчил илэрээгүй болно.

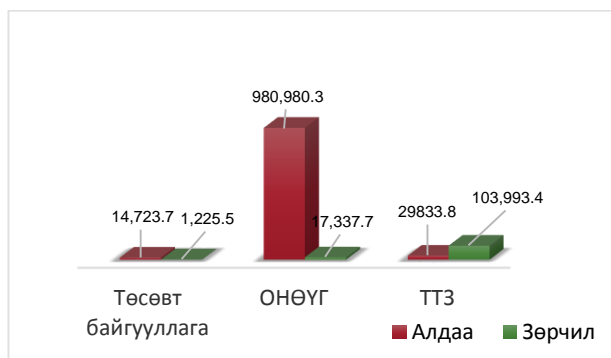
2.9.9 Дахин үнэлгээний нөөцийн талаар

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд дахин үнэлгээний нөөц нь үндсэн хөрөнгө данснаас хассантай холбоотойгоор 152,3 сая төгрөгөөр буурч, 2017 оны эцэст 17823,4 сая төгрөгөөр тайлагнагдсан байна.

2.9.10 Орлого дансны талаар

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайланд нийт орлогыг 110273,2 сая төгрөгөөр, мөнгөн гүйлгээний тайланд 107770,6 сая төгрөгөөр орлогыг тайлагнасан байна.

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч болон шууд захирагчийн санхүүгийн тайланд хийсэн санхүүгийн аудитаар орлого данстай холбоотой нийт 1144,7 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрсэн ба үүнээс нягтлан бодох бүртгэлийн бичилт, орлого дансны хүлээн зөвшөөрөлттэй холбоотой 1025,5 сая төгрөгийн алдаа, 119,2 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн байна. Нийт алдаанаас аудитын хугацаанд 1019,8 сая төгрөгийн алдааг залруулж, залруулагдаагүй 5,7 сая төгрөгийн алдаа тайланд үлдсэн байна.

Аудитаар илэрсэн алдааны 95,6%-ийг орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газрууд, нийт илэрсэн зөрчлийн 87,1%-ийг төсвийн төвлөрүүлэн захирагчид эзэлж байна. Эндээс харахад орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газрын нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлт хангалтгүй, сумдууд батлагдсан орлогын төлөвлөгөөг хангалтгүй биелүүлж байгааг харуулж байна.

2.9.11 Зардал дансны талаар

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайланд нийт зардал 97587,5 сая төгрөг, нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайланд 100403,2 сая төгрөгөөр тус тус тайлагнасан байна.

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч болон шууд захирагчийн санхүүгийн тайланд хийсэн санхүүгийн аудитаар зардал данстай холбоотой илэрсэн алдаа, зөрчлийн талаар:

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хамрагдсан байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар зардал данстай холбоотой нийт 838,9 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрсэн байна. Үүнээс санхүүгийн тайлагнал, нягтлан бодох бүртгэлтэй холбоотой 170,7 сая төгрөгийн алдаа, хууль, журам, зааврыг хэрэгжүүлээгүйтэй холбоотой 668,2 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн байна. Аудитаар нийт 167,2 сая төгрөгийн алдааг залруулж, 3,5 сая төгрөгийн залруулагдаагүй алдаа үлдсэн байна.

2.9.12 Хөрөнгө оруулалтын талаар

2017 онд хөрөнгө оруулалтаар нийт 286 төсөл арга хэмжээнд 9331,3 сая төгрөг батлагдсанаас, гүйцэтгэлээр 8870,2 сая төгрөг гарсан байна. Үүнд:

№	Эх үүсвэр	Хөтөлбөр, арга хэмжээний тоо	2017 оны			Бусад эргэлтийн хөрөнгөөр бүртгэгдсэн
			Батлагдсан	Гүйцэтгэл	Зөрүү	
1	Орон нутгийн хөрөнгө оруулалт	32	1389,6	1358,9	30,7	634,6
2	Орон нутгийн хөгжлийн сан	202	3382,8	3089,1	293,7	551,5
3	Замын сан	18	522,9	458,3	64,6	0
4	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт /эрх шилжиж ирсэн/	28	3928,4	3884,6	43,8	0
5	Засаг дарга	6	107,6	79,3	28,3	215,4
Дүн		286	9331,3	8870,2	461,1	1401,5

Хүснэгтээс харахад: Хөрөнгө оруулалт үлдэгдэл 461,1 сая төгрөгөөс ОНХС-ийн үлдэгдэл 293,7 сая төгрөг тухайн дансандаа үлдэгдэлтэй байгаа ба 167,4 сая төгрөгийг орон нутгийн ерөнхий орлогын дансанд төвлөрүүлсэн байна. Хөрөнгө оруулалтын дуусаагүй 1401,5 сая төгрөгийн ажлуудыг санхүүгийн тайланд бусад эргэлтийн хөрөнгө хэсэгт тайлагнасан байна.

2.9.13 Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, тайлангийн талаар

Аймгийн ИТХ-ын 2016 оны 12 дугаар сарын 03-ны өдрийн 03 дугаар тогтоолын 7 дугаар хавсралтаар орон нутгийн урсгал болон хөрөнгийн зардлаар худалдан авах бараа, ажил үйлчилгээний жагсаалтыг батлуулсан байна.

Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө нь зөвхөн орон нутгийн урсгал болон хөрөнгийн зардлаар худалдан авах 21294,3 сая төгрөгийн бараа, ажил, үйлчилгээний жагсаалтыг оруулж, улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээний жагсаалтыг орхисон байна.

Худалдан авах ажиллагааны тайлангаас харахад 2017 онд 44068,0 сая төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 1986 төсөл арга хэмжээг худалдан авч, гүйцэтгэл 99,9%-тай байна.

Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хүснэгтээр харуулбал:

Төлөвлөгөө		Гүйцэтгэл	
Тоо	Дүн /сая/	Тоо	Дүн /сая/
288	21294,3	1986	44068,0

Төлөвлөгөө, гүйцэтгэлийн зөрүү 22773,7 сая төгрөг байгаа нь тайлант онд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар эрх шилжсэн, аймгийн 2 удаагийн тодотголоор нэмж батлагдсан, гадаадын зээл тусламжийн хөрөнгө, төр хувийн хэвшлийн түншлэлээр зохион байгуулсан төсөл арга хэмжээгээр зөрүүтэй байна.

2.10 АНХААРАЛ ТАТАХУЙЦ БУСАД ЧУХАЛ АСУУДАЛ

1. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр Тосонцэнгэл сумын харьяат МУ-ын арслан Ц.Содномдоржид 30,0 сая төгрөгийн хүндэтгэл үзүүлсэн, Мөнх Хада ХХК-аас 147,0 сая төгрөгөөр Ландкрузер 200 автомашин худалдан авсан зэрэг нь Төсвийг хэмнэлтийн горимд шилжүүлэх тухай" Засгийн газрын 2014 оны 147 дугаар тогтоолын 4 дэхь заалт, МУ-ын Их Хурлын 47 дугаар тогтоолын "в"-ийн 6 дугаар зүйлд "төсвийн хөрөнгөөр автомашин шинээр худалдан авахгүй байх" гэсэн заалтыг тус тус зөрчсөн анхаарал татахуйц үйл ажиллагаа болсон байна.
2. Хөвсгөл аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2016 оны 3 дугаар сарын 29-ны өдрийн 20 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан "Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих орон нутгийн тусгай сан"-ийн журмын 1.2 заалтын дагуу орон нутгийн тусгай сангийн хөрөнгийг төрийн сангийн тусгай дансанд болон сонгосон арилжааны банкинд тусгай дансанд байршуулан гүйцэтгэлд хяналт тавьж байх, 20 дугаар тогтоолын 2.1.2-д заасан заалтаар тусгай сангийн үйл ажиллагаанаас олсон зээлийн хүүгийн орлогоор эх үүсвэрийг бүрдүүлэх арга хэмжээ авах ба сангийн хөрөнгийн чөлөөт үлдэгдэлд хүү тооцож, сангийн эх үүсвэрт ашиглаж байх" гэсэн өмнөх зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлэн ажиллаагүй байна.
3. Хөвсгөл аймгийн Мөрөн сумын "Зүүн мөрөн " хорооллын / Бугат/ 35 квт-ын цахилгаан хангамжийн шугам сүлжээ, дэд станцын барилга угсралтын 3579,3 мянган сая төгрөгийн өртөгтэй ажлыг улсын комисс 2015 оны 12 дугаар сарын 04-нд хүлээн авч УКА-34/2015 дугаар актаар хүлээлгэн өгсөн байна. Тус хөрөнгийн нягтлан бодох бүртгэлд тусгаагүй байсныг аудитаар орлогод тусгуулсан болно.

2.11 ДАРААГИЙН АУДИТААР АВЧ ҮЗЭХ АСУУДЛУУД

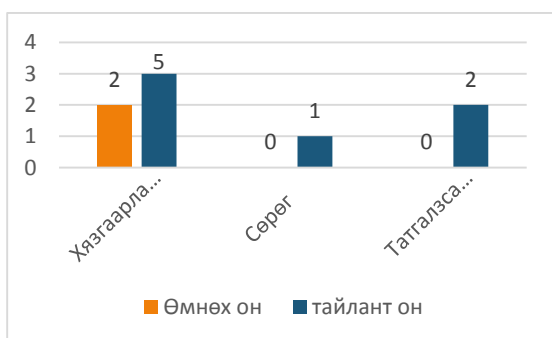
1. Улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа төсөл хөтөлбөрийн хэрэгжилт, гүйцэтгэлтэй холбоотой асуудлуудыг 2018 онд хийх "Орон нутгийн

- хөрөнгө оруулалт” гүйцэтгэлийн аудит болон “ОНХС-ийн зарцуулалт” нийцлийн аудитаар дахин хянах
2. УИХ-ын 2017 оны 67 дугаар тогтоолоор төрийн албан хаагчдад олгосон нэг удаагийн тэтгэмжийн зардлыг 2018 онд гүйцэтгэх нийцлийн аудитаар нарийвчлан авч үзэх
 3. Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих орон нутгийн тусгай сан”-д 2018 оны 9 дүгээр сард хийгдэх “Орон нутгийн хөрөнгийн эргэн төлөгдөх зээлийн сангуудын үйл ажиллагаа, үр дүн” гүйцэтгэлийн аудитаар тус тус нарийвчлан үзэх нь зүйтэй гэж үзлээ.

2.12 Аудитаар илэрсэн зөрчлийн нэгтгэл

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн тайланд хамрагдсан байгууллагуудаас “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлтийг 3 байгууллага, “Сөрөг” санал дүгнэлтийг 1 байгууллага, “Дүгнэлт өгөхөөс татгалзах” санал дүгнэлтийг 2 байгууллагад тус тус хүргүүлсэн ба бусад байгууллагуудад “Зөрчилгүй” санал дүгнэлтийг хүргүүлсэн болно. /Хавсралт-2/

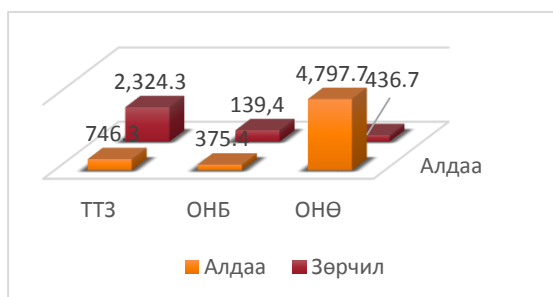
Зөрчилтэй санал дүгнэлт авсан байгууллагын тоог өмнөх онтой харьцуулахад:

2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хамрагдсан байгууллагуудаас “хязгаарлалттай” санал дүгнэлтийг 2 байгууллага авч байсан бол 2017 оны байдлаар зөрчилтэй санал дүгнэлтийг 8 төсөв захирагч авсан байна. Зөрчилтэй санал дүгнэлт авсан байгууллагууд нь тусгай шилжүүлэгийн болон орон нутгийн өмчит байгууллагууд байна.

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хамрагдсан шат шатны төсвийн захирагчдын санхүүгийн тайланд нийт 8819,1 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрсэн ба үүнээс санхүүгийн тайлагнал, нягтлан бодох бүртгэлтэй холбоотой 5919,3 сая төгрөгийн алдаа, хууль, журмын холбогдох заалтуудыг дагаж мөрдөөгүйтэй холбоотой 2899,7 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн. Аудитаар 5862,1 сая төгрөгийн алдааг залруулж, 57,2 сая төгрөгийн алдаа, 2899,7 сая төгрөгийн зөрчил залруулагдаагүй байна. Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нийт залруулагдаагүй 999,1 сая төгрөгийн материаллаг алдаа, зөрчил, 1957,8 сая төгрөгийн материаллаг бус зөрчил үлдэж байна. **/Хавсралт -01/**

Дээрх алдаа зөрчлийг багцлан үзвэл:

Нийт алдааны:

- Хөвсгөл Эрчим ХХК, Хоймор нутгийн чулуу ХХК, Хөвсгөл ус суваг ХХК -81%,
- Орон нутгийн төсвөөс шууд санхүүждэг төсвийн байгууллагууд - 6,3%
- Сумдын төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн хяналтад байдаг төсвийн шууд захирагч нарын санхүүгийн тайланд 12,7%-ийг эзэлж байна.

Нийт зөрчлийн:

- Сумдын төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн хяналтад байдаг төсвийн шууд захирагчид – 80,2%-ийг
- Орон нутгийн төсвөөс шууд санхүүждэг төсвийн байгууллагууд – 4,8%-ийг
- Орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийн санхүүгийн тайланд – 115,1%-ийг гарсан зөрчил эзэлж байна.

Аудитаар нийт илэрсэн зөрчилд 5,7 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, 85,8 сая төгрөгийн албан шаардлагыг холбогдох албан тушаалтанд хүргүүлэн ажилласан байна.

Аудитаар нийт илэрсэн алдаа, зөрчлийг өмнөх онтой харьцуулбал 783,7 сая төгрөгөөр өссөн байна. Үүнийг хүснэгтээр харуулбал дараах байдалтай байна. Үүнд:

Үзүүлэлт	2016 он	2017 он	+,-
Алдаа	5220,8	5919,3	698,5
Зөрчил	2984,9	2899,7	85,2
Нийт	8205,7	8819,0	783,7

Өмнөх оноос алдаа 698,5 сая төгрөгөөр, зөрчил 85,2 сая төгрөгөөр өссөн байгаа нь хууль журмын хэрэгжилт хангалтгүй, аудитын зөвлөмжийг бүрэн

хэрэгжүүлээгүй, шат шатны төсөв захирагч нарын санхүүгийн тайлан, нягтлан бодох бүртгэлд тавих хяналт хангалтгүй, хяналтын чиг үүрэг бүхий байгууллагуудын хяналт хангалтгүй зэргээс алдаа зөрчил нэмэгдсэн байна.

2.13 ӨМНӨХ ЗӨВЛӨМЖИЙН ТАЛААР

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газраас хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар 9 зөвлөмжийг хүргүүлсэн ба биелэлт 78,4 % байгаа ба 1 зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх боломжгүй талаар тайлбар ирүүлсэн байна. Зөвлөмжийн биелэлтийн талаарх мэдээллийг аймгийн СТСХ-ийн даргын 2018 оны 8/711 дугаар албан бичгээр Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлжээ. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг ажлын баримтад хавсаргасан болно.

2.14 . МАТЕРИАЛЛАГ БАЙДЛЫН СУУРЬ СОНГОСОН ҮНДЭСЛЭЛ, ТАЙЛБАР:

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үеийн материаллаг байдлыг АОУС 320-ын дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт орлогын дүнг сонгов.

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн багцын 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт орлого 110273,2 сая төгрөг бөгөөд түүний 2 хувь 2205,5 сая төгрөгөөр материаллаг байдлын түвшинг тодорхойлж, гүйцэтгэлийн шатанд баталгаажууллаа.

2.15 Санал дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэл

Бид Хөвсгөл аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг баталгаажуулах ажлыг Аудитын Олон улсын стандартын дагуу, Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн гүйцэтгэсэн.

Хөвсгөл аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээ болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг гүйцэтгэлийн материаллаг зүйлсийн хувьд Төсвийн тухай хууль, нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, УСНББОУС-д нийцүүлж Сангийн сайдын баталсан бодлого, журам зааврын дагуу

үнэн, бодитой, шударга илэрхийлсэн тул “**Зөрчилгүй**” санал дүгнэлт гаргахаар төлөвлөж байна.

Аудитын явцад илэрсэн зөрчлийн талаарх үнэлэлт дүгнэлтийг энэ тайлангийн 2.12-д тусгасан бөгөөд залруулаагүй алдаа, зөрчлийг материаллаг байдлын түвшинтэй харьцуулахад аудитын санал дүгнэлтийг хязгаарлах үндэслэл байхгүй байна гэж үзлээ.

Аудитын санал дүгнэлтийг энэ тайлангийн 1 дүгээр хэсэгт үзүүлэв.

3 МЕНЕЖМЕНТИЙН ЗАХИДАЛ

Хөвсгөл аймаг дахь төрийн аудитын газар аудит бүрийн төгсгөлд аудитаар илрүүлсэн зүйлсийг нэгтгэсэн менежментийн захидлыг үйлчлүүлэгчид зориулж бэлтгэдэг бөгөөд түүнд санхүүгийн хяналтыг сайжруулах зөвлөмжийг тусгадаг билээ.

Энэхүү менежментийн захидлын агуулга Аудитын олон улсын стандарт болон аудитын горимоос урган гарсан болно. Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн талаар санал дүгнэлт гаргахад бидний горим зориулагдсан.

Энэ нь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн багцын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, горимыг зөвхөн аудитыг үр нөлөөтэй гүйцэтгэхэд шаардагдах цар хүрээнд дахин хянасан бөгөөд оршиж буй бүх сул талыг гаргаж ирэх боломжгүй юм.

Тиймээс аудитын тайланд тусгасан зөвлөмж нь аудит хийх үеийн нөхцөл байдлын талаарх бидний үнэлэлт, дүгнэлтийг илэрхийлж байгаа болно.

Харин эдгээр зөвлөмжийг та бидний хамтын ажиллагааны байр сууринаас гаргасан бөгөөд аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хүлээн авч, хэрэгжүүлэх нь танай үүрэг хариуцлага юм.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан санхүүгийн ажилтнууд болон Дотоод аудитын албаны холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье

Менежментийн захидалд дурдсан цаашид санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд шууд бөгөөд материаллаг хэмжээгээр нөлөөлж болзошгүй тул анхаарвал зохих асуудлыг ач холбогдлынх нь дарааллаар эрэмбэлэн дор нэгтгэн харуулав.

**3.1 САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ДАХЬ
АЛДАА, ЗӨРЧИЙН ТАЛААР**

Тэргүүлэх ач холбогдол №1

Хөвгөл аймаг дах ТАГ-ын ажиглалт

1. Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хамрагдсан Цэцэрлэг, Шинэ-идэр сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлт, Хөвсгөл Эрчим ХХК-ний санхүүгийн тайланд “Сөрөг” санал дүгнэлтийг Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газраас хүргүүлсэн байна.
2. Аудитаар нийт 8819.1 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрснээс хууль, журам, зааврын хэрэгжилт хангалтгүйтэй холбоотой 2899.7 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн ба өмнөх онтой харьцуулбал 783.7 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Эрсдэлүүд

Хууль, журам хэрэгжихгүй байх, хэрэглэгчдэд буруу ташаа мэдээлэл өгөх /Ү, ЭҮ/

**Хөвгөл аймаг дах ТАГ -ын
зөвлөмж**

1. Зөрчилтэй санал дүгнэлт авсан Цэцэрлэг, Шинэ-Идэр сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагч, Хөвсгөл Эрчим хүч ХХК-ийн захирал, нягтлан бодогч нарт Төрийн аудитын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.1 дэхь заалтын дагуу хариуцлага тооцон ажиллах
2. Санхүүгийн тайланд илэрсэн алдааг залруулаагүй байгууллагын удирдлага болон нягтлан бодогчид хариуцлага тооцон ажиллах
3. Аудитаар нийт илэрсэн алдаа, зөрчил өмнөх оноос өссөн байгаа тул дотоод хяналтыг сайжруулах
4. Орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийн санхүүгийн тайланд гарсан алдаа зөрчлийг хянан шинжилж, шаардлагатай арга хэмжээ авах

Төсвийн захирагчийн хариу

Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн даргын 2018.04.19-ны 8/750 албан тоотой хариу ирүүлсэн.

3.2 Төсвийн хэмнэлтийн горимын талаар

Тэргүүлэх ач холбогдол №1

Хөвгөл аймаг дах ТАГ -ын ажиглалт

1. Төсвийг хэмнэлтийн горимд шилжүүлэх тухай Засгийн газрын 2014 оны 147 дугаар, УИХ-ын 47 дугаар тогтоолын холбогдох заалтыг тус тус зөрчин орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр Тосонцэнгэл сумын харьяат Ц.Содномдоржид 30,0 сая төгрөгийн хүндэтгэл үзүүлсэн, Мөнх Хада ХХК-аас 147,0 сая төгрөгөөр автомашин худалдан авсан.

Эрсдэлүүд

Хууль, журам хэрэгжихгүй байх, төсвийн хөрөнгийг үргүй зарцуулах, төсвийн сахилга бат алдагдах /ҮЗ, ЭҮ/

Хөвгөл аймаг дах ТАГ -ын зөвлөмж

2. Монгол улсад мөрдөгдөж байгаа төсөв санхүү болон бусад хууль, журам, УИХ, Засгийн газрын тогтоол шийдвэрийн хэрэгжилтийг сайжруулах, зөрчсөн албан тушааланд хариуцлага тооцон ажиллах

Төсвийн захирагчийн хариу

Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн даргын 2018.04.19-ны 8/750 албан тоотой хариу ирүүлсэн.

3.3 Авлага дансны талаар

Тэргүүлэх ач холбогдол №1

Хөвгөл аймаг дах ТАГ -ын ажиглалт

Төсвийн шууд захирагч, төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар авлага дансанд 1855,9 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрсэн ба үүний 1711,5 сая төгрөг нь сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл байна. Энэ нь нийт зөрчлийн 96,8%-ийг эзэлж байгаа ба сум хөгжүүлэх санд олгож байгаа зээл нь төсвийн хөрөнгийг эрсдэлд оруулж байгааг харуулж байна. Аймгийн Засаг дарга Засгийн газрын 2016 оны 153 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Журам”-ын 3.5 дахь заалтыг хэрэгжүүлэн ажиллахгүй байна.

Эрсдэлүүд

Хөрөнгө шамшигдах, сахилга хариуцлага алдагдах /ЭҮ, ҮЗ/

Хөвгөл аймаг дах ТАГ -ын зөвлөмж

3. Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл барагдахгүй байгаа, жил бүр нэмэгдэж, төсвийн хөрөнгийг эрсдэлд оруулж байгааг анхаарч, Засгийн газрын 2016 оны 153 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Журам”-ын 3,5 дахь заалтыг хэрэгжүүлэн ажиллах

Төсвийн захирагчийн хариу

Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн даргын 2018.04.19-ны 8/750 албан тоотой хариу ирүүлсэн.

3.4 БАРАА, МАТЕРИАЛ ДАНСНЫ ТАЛААР

Тэргүүлэх ач холбогдол №2

Хөвгөл аймаг дах ТАГ -ын ажиглалт

Эрдэнэбулган сумын Хүүхдийн цэцэрлэг Эгийн ундарга ХХК-аас 2,0 сая төгрөгийн хүүхдийн хоолны материалд Япон улсын олон найрлагат бүтээгдэхүүн нийлүүлсэн зөрчил илэрсэн байна. Тус бүтээгдэхүүнийг хүнсний материал биш зөвхөн эмчийн жороор хэрэглэгдэх ёстой нэмэлт бүтээгдэхүүн гэж Мэргэжлийн хяналтын газраас дүгнэсэн байна.

Хөвгөл аймаг дах ТАГ -ын зөвлөмж

4. Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагуудын хүүхдийн хоолны материалд нийлүүлж байгаа бүтээгдэхүүний чанар стандартад хяналт хийж, дүнг Төрийн аудитын байгууллагад ирүүлэх

Эрсдэлүүд

Журам заавар хэрэгжихгүй байх /ЭҮ, Ү/

Төсвийн захирагчийн хариу

Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн даргын 2018.04.19-ны 8/750 албан тоотоор хариу ирүүлсэн.

3.5 ЗАХИАЛАГЧИЙН ХЯНАЛТЫН ЗАРДЛЫН ТАЛААР

Тэргүүлэх ач холбогдол №2

Хөвгөл аймаг дах ТАГ -ын ажиглалт

Захиалагчийн хяналтын зардал дансанд зарцуулагдсан 65,3 сая төгрөгөөс 57,4% буюу 37,5 сая төгрөгийг зориулалт бусаар зарцуулсан байна.

Эрсдэлүүд

Хөрөнгийг үргүй зарцуулах, төсвийн хөрөнгө шамшидах /ЭҮ/

Хөвгөл аймаг дах ТАГ -ын зөвлөмж

5. Барилга хот байгуулалтын сайдын 2015 оны 1/1085 дугаар албан бичгээр өгсөн чиглэлийг мөрдөж ажиллах

Төсвийн захирагчийн хариу

Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн даргын 2018.04.19-ны 8/750 албан тоотоор хариу ирүүлсэн.

3.6 Үндсэн хөрөнгө дансны талаар

Тэргүүлэх ач холбогдол №2

Хөвгөл аймаг дах ТАГ -ын ажиглалт

1. Баянзүрх сумын Эрүүл мэндийн төвд 2017 онд орон нутгийн хөгжлийн сангийн эх үүсвэрээр 1 мотоцикль, бусад эх үүсвэрээр 2 мотоцикль нийлүүлэгдсэн байна. Үүнийг хөрөнгө оруулалтын аудитаар хянахад 2 мотоциклийг нягтлан бодох бүртгэлд тусгаагүй зөрчил илэрсэн болно.

Хөвгөл аймаг дах ТАГ -ын зөвлөмж

6. Бусад эх үүсвэрээр нийлүүлэгдсэн 2 мотоциклийг 2018 оны эхний хагас жилд нягтлан бодох бүртгэлд бүртгүүлэх

Эрсдэлүүд

Хөрөнгө алдагдах, биетээр оршихгүй байх /ОБ, ЭҮ/

Төсвийн захирагчийн хариу

Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн даргын 2018.04.19-ны 8/750 албан тоотоор хариу ирүүлсэн.

3.7 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын ТАЛААР

Тэргүүлэх ач холбогдол №2

Хөвгөл аймаг дах ТАГ -ын ажиглалт

1. Хөвсгөл аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, системтэй танилцахад 2015 онд боловсруулж баталсан, нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн зарим зүйл заалт нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын шинэчлэлт, холбогдох стандарт, журам заавруудтай нийцэхгүй байна..
2. “Засаг дарга” дансны санхүүгийн үйл ажиллагаанд нийцсэн бүртгэлийн бодлого байхгүй байна.

Эрсдэлүүд

Аж ахуйн нэгж, байгууллагын санхүүгийн тайланд тусгасан ажил гүйлгээ, үлдэгдэл нь тооцооллын алдаатай байх, /ЭҮ, Ү/

Хөвгөл аймаг дах ТАГ -ын зөвлөмж

7. Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд баримтлах Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн шинэчлэн, мөрдөх
8. Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.2-т заасны дагуу бодлогын баримт бичиг боловсруулан, батлуулж, мөрдөж ажиллах

Төсвийн захирагчийн хариу

Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн даргын 2018.04.19-ны 8/750 албан тоотоор хариу ирүүлсэн.

4 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

4.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2016оны 12-р сарын 31	2017 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	22,025,960.5	24,669,044.9
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	5,132,269.2	6,574,635.2
33	АВЛАГА	7,645,006.3	6,831,869.8
34	УРЬДЧИЛГАА	935.4	6,243.6
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	9,035,246.6	9,381,906.4
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	32,003.0	448,957.0
360	БУСАД ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГӨ	180,500.0	1,425,432.9
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	140,676,079.8	152,352,726.1
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	140,676,079.8	152,352,726.1
39200	Биет хөрөнгө	140,087,705.5	151,785,656.1
39300	Биет бус хөрөнгө	588,374.3	567,070.0
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	162,702,040.4	177,021,771.0
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	6,098,135.6	5,386,908.7
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	2,880,857.8	2,232,853.4
41300	Өглөг	2,867,857.1	2,219,741.6
41400	Урьдчилж орсон орлого	13,000.7	13,111.8
42	УРТ ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	3,217,277.8	3,154,055.3
42200	Урт хугацаат зээл	3,217,277.8	3,154,055.3
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	156,603,904.7	171,634,862.3

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

51	Засгийн газрын хувь оролцоо	156,603,904.7	171,634,862.3
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	80,970,012.4	80,970,012.4
51101	Өмч /төрийн/ /ТӨҮГ/	22,771,857.2	26,871,217.2
51106	Эздийн өмчийн бусад хэсэг /ТӨҮГ/	27,293.9	835,208.9
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	34,859,036.5	45,135,056.5
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	17,975,704.8	17,823,367.4
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН <i>VI=IV+V</i>	162,702,040.4	177,021,771.0

4.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2016оны 12-р сарын 31	2017 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	102,456,342.0	110,273,188.6
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	9,732,277.6	12,257,538.5
110	Орлогын албан татвар	6,165,607.9	6,981,684.0
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	7,279,653.6	8,224,131.0
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-1,114,045.7	-1,242,447.0
113	Хөрөнгийн албан татвар	923,529.5	1,023,342.1
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	2,643,140.2	4,252,512.4
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	33,387,657.4	38,402,826.1
120	Нийтлэг татварын бус орлого	14,191,906.0	19,683,022.4
121	Хөрөнгийн орлого	34,345.7	45,140.4
122	Тусламжийн орлого	0.0	60,156.0
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	19,161,405.7	18,614,507.4
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	59,336,407.0	59,612,824.0
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	93,907,849.0	97,587,522.2
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	91,343,447.5	97,225,773.7
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	73,656,711.4	76,620,595.4
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	41,047,128.8	41,432,628.5
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	4,538,212.7	4,584,577.4
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	6,511,624.3	6,840,383.5
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	2,217,619.5	2,605,228.4
2105	Нормативт зардал	3,773,883.4	4,056,804.3
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,051,986.6	950,358.4
2107	Томилолт, зочны зардал	231,117.9	327,024.9
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,561,175.2	3,680,462.7
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	11,723,963.0	12,143,127.4
212	ТАТААС	411,187.7	702,223.6
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	17,275,548.4	19,902,954.7
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	2,564,401.5	361,748.5
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	8,548,493.0	12,685,666.4
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	3,325,875.7	1,546,361.3
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	5,222,617.3	11,139,305.1

4.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн	Цөөнхийн хувь оролцоо	Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч
3	2015 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	151,438,381.1	0.0	151,438,381.1
4	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	39,760.6	0.0	39,760.6
5	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	151,478,141.7	0.0	151,478,141.7
6	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	-96,854.3	0.0	-96,854.3
9	Тайлант үеийн үр дүн	5,222,617.3	0.0	5,222,617.3
10	2016 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	156,603,904.7	0.0	156,603,904.7
11	2017 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	156,603,904.7	0.0	156,603,904.7
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-863,285.1	0.0	-863,285.1
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	155,740,619.6	0.0	155,740,619.6
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	-152,337.4	0.0	-152,337.4
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	4,907,275.0	0.0	4,907,275.0
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.0	0.0	0.0
18	Тайлант үеийн үр дүн	11,139,305.1	0.0	11,139,305.1
19	2017 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	171,634,862.3	0.0	171,634,862.3

4.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2016оны 12-р сарын 31	2017 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	103,068,981.9	107,770,597.7
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	9,732,277.6	12,257,538.5
110	Орлогын албан татвар	6,165,607.9	6,981,684.0
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	7,279,653.6	8,224,131.0
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-1,114,045.7	-1,242,447.0
113	Хөрөнгийн албан татвар	923,529.5	1,023,342.1
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	2,643,140.2	4,252,512.4
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	566,148.3	800,478.5
1181	Газрын төлбөр	239,381.5	338,467.4
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	1,830,716.8	3,112,405.9
1183	Бусад татвар	6,893.6	1,160.6
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	32,073,978.3	33,764,402.8
120	Нийтлэг татварын бус орлого	12,878,226.9	15,044,599.1
121	Хөрөнгийн орлого	34,345.7	45,140.4
122	Тусламжийн орлого	0.0	60,156.0
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	19,161,405.7	18,614,507.4
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	61,262,726.0	61,748,656.4
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	95,398,472.6	100,403,210.2
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	95,398,472.6	100,403,210.2
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	77,102,492.6	79,109,006.4
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	43,807,105.3	43,982,958.7
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	5,282,563.4	5,336,627.5
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	7,361,204.8	7,213,558.0
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	8,416,828.4	8,993,676.6
2105	Нормативт зардал	4,260,029.9	3,892,076.1
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,141,177.8	996,135.8
2107	Томилолт, зочны зардал	233,827.2	326,812.6
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,836,011.8	4,310,021.3
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,763,744.0	4,057,139.9
212	ТАТААС	411,187.7	702,223.6
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	17,884,792.3	20,591,980.2
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	7,670,509.3	7,367,387.4
IV	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (IV)	1,000.0	0.0
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	5,085,626.3	4,862,831.1
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	5,085,626.3	4,862,831.1
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	5,085,626.3	4,862,831.1
2260	Гадаад эх үүсвэрээр	0.0	0.0
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-5,084,626.3	-4,862,831.1
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-1,217,305.7	-1,062,190.4
14	Бусад эх үүсвэр	0.0	0.0
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	1,182,601.2	1,011,522.4
25	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ	34,704.5	50,668.1
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	1,368,577.3	1,442,365.9
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	3,763,691.9	5,132,269.2
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	5,132,269.2	6,574,635.2

4.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	Зөрүү	Хувь
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	94 091 207,4	91 270 748,1	2 820 459,3	97,0
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	87 420 139,6	86 434 805,1	985 334,5	98,9
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	65 831 392,6	65 341 891,1	489 501,5	99,3
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	41 389 560,9	41 370 919,4	18 641,5	100,0
210101	Үндсэн цалин	36 704 205,7	36 780 595,4	-76 389,7	100,2
210102	Нэмэгдэл	708 721,9	677 003,4	31 718,5	95,5
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	128 268,4	98 220,2	30 048,2	76,6
210104	Урамшуулал	2 360 021,9	2 345 946,8	14 075,1	99,4
210105	Гэрээт ажлын хөлс	1 488 343,0	1 469 153,6	19 189,4	98,7
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	4 566 005,9	4 559 876,9	6 129,0	99,9
210201	Тэтгэврийн даатгал	2 919 644,0	3 006 707,0	-87 063,0	103,0
210202	Тэтгэмжийн даатгал	335 989,9	317 996,0	17 993,9	94,6
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	397 336,6	361 606,3	35 730,3	91,0
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	89 489,9	96 602,0	-7 112,1	107,9
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	823 545,5	776 965,6	46 579,9	94,3
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	6 810 525,6	6 800 704,3	9 821,3	99,9
210301	Гэрэл, цахилгаан	523 869,8	508 486,7	15 383,1	97,1
210302	Түлш, халаалт	6 016 035,2	6 044 329,6	-28 294,4	100,5
210303	Цэвэр, бохир ус	263 120,6	240 701,3	22 419,3	91,5
210304	Байрны түрээс	7 500,0	7 186,8	313,2	95,8
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1 916 486,6	1 904 795,6	11 691,0	99,4
210401	Бичиг хэрэг	191 524,6	202 830,1	-11 305,5	105,9
210402	Тээвэр, шатахуун	993 999,0	996 122,6	-2 123,6	100,2
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	185 388,8	162 062,9	23 325,9	87,4
210404	Ном, хэвлэл	73 199,9	64 844,7	8 355,2	88,6
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	130 531,7	125 881,8	4 649,9	96,4
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	341 842,6	353 053,7	-11 211,1	103,3
2105	Нормативт зардал	3 846 739,2	3 844 430,4	2 308,8	99,9
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	277 406,9	285 877,1	-8 470,2	103,1
210502	Хоол, хүнс	3 367 791,0	3 353 395,2	14 395,8	99,6
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	201 541,3	205 158,0	-3 616,7	101,8
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1 151 163,2	1 150 829,1	334,1	100,0
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	174 308,2	174 254,9	53,4	100,0
210602	Тавилга	127 432,4	126 196,5	1 235,9	99,0
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	6 671,4	5 647,4	1 024,0	84,7
210604	Урсгал засвар	842 751,2	844 730,3	-1 979,1	100,2
2107	Томилолт, зочны зардал	252 634,4	250 134,0	2 500,4	99,0
210702	Дотоод албан томилолт	247 321,4	244 548,0	2 773,4	98,9
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	5 313,0	5 586,0	-273,0	105,1
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2 271 645,9	2 164 430,2	107 215,7	95,3

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	2 186 039,9	2 081 116,2	104 923,7	95,2
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	24 637,8	24 408,9	228,9	99,1
210803	Даатгалын үйлчилгээ	10 507,1	10 349,4	157,7	98,5
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	5 507,5	5 138,5	369,0	93,3
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	1 578,6	1 510,2	68,4	95,7
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	28 770,7	27 757,2	1 013,5	96,5
210807	Газрын төлбөр	4 928,3	4 925,7	2,6	99,9
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	9 676,0	9 224,1	452,0	95,3
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3 626 630,9	3 295 771,3	330 859,6	90,9
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3 062 417,4	2 735 066,1	327 351,3	89,3
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	564 213,5	560 705,3	3 508,2	99,4
212	ТАТААС	702 223,6	702 223,6	0,0	100,0
2121	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	278 800,0	278 800,0	0,0	100,0
212101	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	278 800,0	278 800,0	0,0	100,0
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	423 423,6	423 423,6	0,0	100,0
212201	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	423 423,6	423 423,6	0,0	100,0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	20 886 523,4	20 390 690,4	495 833,0	97,6
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	508 691,6	508 691,6	0,0	100,0
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	508 691,6	508 691,6	0,0	100,0
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	20 377 831,8	19 881 998,8	495 833,0	97,6
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	13 650 584,4	13 180 770,1	469 814,3	96,6
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	52 727,1	45 118,0	7 609,1	85,6
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	1 587 094,4	1 585 791,3	1 303,1	99,9
213206	Ээлжийн амралтаар нутаг явах унааны хөнгөлөлт	1 144,4	964,6	179,8	84,3
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	1 187 401,1	1 187 392,0	9,1	100,0
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	2 182 440,9	2 182 433,7	7,2	100,0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1 716 439,5	1 699 529,0	16 910,5	99,0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	4 214 172,2	3 824 420,6	389 751,6	90,8
223001	Бусад хөрөнгө	4 214 172,2	3 824 420,6	389 751,6	90,8
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	2 456 895,6	1 011 522,4	1 445 373,2	41,2
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	2 456 895,6	1 011 522,4	1 445 373,2	41,2
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	94 091 207,4	91 724 570,5	2 366 636,9	97,5
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	58 251 804,4	58 218 771,9	33 032,5	99,9
310003	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	56 065 399,7	56 032 367,2	33 032,5	99,9

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

310004	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	2 186 404,7	2 186 404,7	0,0	100,0
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	29 667 768,4	31 520 189,0	-1 852 420,6	106,2
320001	Орон нутгийн төсвөөс	29 667 768,4	31 520 189,0	-1 852 420,6	106,2
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	4 054 176,6	558 929,6	3 495 247,0	13,8
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	551 667,5	509 114,6	42 552,9	92,3
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	52 445,8	49 815,0	2 630,8	95,0
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	3 450 063,3	0,0	3 450 063,3	0,0
37	БУСАД ЭХ ҮҮСВЭР	2 117 458,0	1 426 680,0	690 778,0	67,4
370001	Төсөв болон дамжуулан зээлдүүлсэн зээлээс эргэж төлөгдөх	2 117 458,0	1 426 680,0	690 778,0	67,4
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0,0	914 280,9	-914 280,9	
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0,0	1 368 103,3	-1 368 103,3	
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	45 560	44 186	1374,0	97,0
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	194	194	0,0	100,0
610001	Төсвийн байгууллага	178	178	0,0	100,0
610002	Төсвөөс гадуур байгууллага	16	16	0,0	100,0
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	5 308	5 327	-19,0	100,4
620001	Удирдах ажилтан	371	368	3,0	99,2
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	3 179	3 203	-24,0	100,8
620003	Үйлчлэх ажилтан	1 411	1 450	-39,0	102,8
620004	Гэрээт ажилтан	347	306	41,0	88,2
63	СУРАЛЦАГЧДЫН ТОО (ЖИЛИЙН ДУНДЖААР)	38 757	37 374	1383,0	96,4
630	ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛЬД СУРАЛЦАГЧИД	29 404	28 571	833,0	97,2
630001	Төрийн өмчит ЕБС	29 204	28 371	833,0	97,1
630002	Хувийн ЕБС	200	200	0,0	100,0
631	СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛЫН БАЙГУУЛЛАГА	9 353	8 803	550,0	94,1
631001	Төрийн өмчит СӨБ байгууллага	9 253	8 703	550,0	94,1
631002	Хувийн өмчит СӨБ байгууллага	100	100	0,0	100,0
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	5 308	5 327	-19,0	100,4
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	365	367	-2,0	100,5
650002	Төрийн тусгай албан хаагч (ТТ)	3	3	0,0	100,0
650004	СӨБ болон бага, дунд боловсролын албан хаагч (ТҮБД)	2 187	2 193	-6,0	100,3
650006	Соёл урлагийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮСУ)	162	163	-1,0	100,6
650008	Эрүүл мэндийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч	349	354	-5,0	101,4
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	1 974	1 979	-5,0	100,3
650010	Гэрээт ажилтан	67	67	0,0	100,0
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	201	201	0,0	100,0

4.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

Код	Үзүүлэлт	Тайлант оны гүйцэтгэл
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2 302 446,56
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2 044 864,81
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1 925 874,53
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	18 163,47
210101	Үндсэн цалин	2 396,00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	0,00
210104	Урамшуулал	2 205,00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	13 562,47
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	1 722,37
210201	Тэтгэврийн даатгал	1 179,87
210202	Тэтгэмжийн даатгал	67,81
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	135,63
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	67,81
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	271,25
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	410,00
210304	Байрны түрээс	410,00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	218 890,45
210401	Бичиг хэрэг	40 043,89
210402	Тээвэр, шатахуун	116 002,32
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	446,00
210404	Ном, хэвлэл	33 774,70
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	28 623,54
2105	Нормативт зардал	18 565,95
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	5 782,45
210502	Хоол, хүнс	9 368,00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	3 415,50
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	191 207,82
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	41 749,30
210602	Тавилга	9 465,40
210604	Урсгал засвар	139 993,12
2107	Томилолт, зочны зардал	72 146,00
210702	Дотоод албан томилолт	62 146,00
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	10 000,00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	727 287,52
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	726 837,52
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	450,00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	677 480,95
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	437 842,28
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	239 638,68

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	118 990,28
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	31 023,72
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	31 023,72
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	87 966,56
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	87 966,56
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	257 581,74
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	257 581,74
220001	Барилга байгууламж	0,00
221001	Их засвар	20 259,35
223001	Бусад хөрөнгө	213 254,29
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	24 068,10
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2 302 446,56
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	2 302 446,56
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	297 384,27
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	203 114,12
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	1 571 430,53
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	117 880,50
131106	Төсвийн урамшуулал	18 452,69
131107	Урьд оны үлдэгдэлээс санхүүжих-Нэмэлт	94 184,45
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	0,00
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0,00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0,00

ХЯНАСАН:

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

О.ГАНБОЛД

Огноо:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

Г.ЭРДЭНЭЧИМЭГ

Огноо:

БЭЛТГЭСЭН:

АХЛАХ АУДИТОР

Б.ТЭГШДЭЛГЭР

Огноо:

Аудитаар залруулагдаагүй алдааг үнэлсэн хүнсээгт

дд	Байгууллага нэр	Зөрчлийн утга	Дүн	Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд үзүүлэх нөлөө	
				Материаллаг	Материаллаг бус
1	Арбулаг ТТЗ	МУХС-аас хандивласан вакцин, био бэлдмэлийг бараа материалын дансанд орлогод авахдаа 416.9 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй бүртгэсэн нь МУ-ын Сангийн сайдын 2006 оны 388 тоот тушаалын 1 дүгээр хавсралтын 2.12 дахь заалттай нийцэхгүй байна.	416,9	416,9	
		Тээвэр шатахууны зардлаас 547.2 мянган төгрөгийг сэлбэгийн зардал, Түлш шатахууны зардлаас 504.0 мянган төгрөгийн мод бэлтгэлийн зөвшөөрөлийн зардал, цэвэр бохир усны зардлаас 73.3 мянган төгрөгийн МХГ-ын шинжилгээний төлбөрийн зардал нийт 1124.5 мянган төгрөгийн зардал гаргасан нь Сангийн сайдын 2014 оны 55 дугаар тушаалаар батлагдсан зардлын эдийн засгийн ангилалыг зөрчсөн байна.	1124,5	1124,5	
		Аудитаар цалингийн зардлыг хянахад ажилчдад илүү цагийн хөлс 378.7 мянган төгрөгийг, багийн эмч, лаборант, вакцинатор зэрэг албан тушаалын ажилтнуудад олгосон нь Эрүүл мэнд, Спортын сайд, Сангийн сайдын хамтарсан 2015 оны 12 дүгээр сарын 21-ны өдрийн 498/345 дугаар тушаал, УИХ-ын 47 дугаар тогтоол (Төсвийн зардлыг хэмнэх, зарцуулалтын үр ашгийг дээшлүүлэх)-ын заалтуудад нийцэхгүй байна.	378,7	378,7	
		Түлш халаалтын зардлаас 303.0 мянган төгрөгөөр /насос, сэлбэг/ худалдан авч Сангийн сайдын 2014 оны 55 дугаар дугаар тушаалаар батлагдсан зардлын эдийн засгийн ангилалыг зөрчсөн байна	303,00	303,00	
		Тавилга, эд хогшлыг зардлаас 5700.0 мянган төгрөгийг "Эвч хүү" ХХК-ийн дансанд шилжүүлж 2961.1 мянган төгрөгийг бэлнээр авч 11-р сарын цалинд олгосон. "Эвч хүү" ХХК-аас өсгөгч 569.9 мянган төгрөг, ямаха хөгжим 1500.0 мянган төгрөгөөр худалдан авсан, 668.9 төгрөгийг НДШ-д бүгд 3630.0 мянган төгрөгийг ангилал зөрчиж анхан шатны баримтын бүрдэлгүй шилжүүлсэн нь МУ-ын Төсвийн тухай хуулийн 16.5.5 /Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах/-ыг, 42.4 /Энэ хуулийн 42.2 -т заасан төсвийн зохицуулалтыг хийхэд дээд шатны төсвийн захирагчийн зөвшөөрлийг авна/-ыг, Сангийн сайдын 2013 оны 73-р тогтоолын 5 дах заалт /Зардлын бүлэг хооронд зохицуулалт хийх/, Сангийн сайдын 2014 оны 55 дугаар дугаар тушаалаар батлагдсан зардлын эдийн засгийн ангилалын зөрчсөн байна.	1796,8	1796,8	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

2	Баянзүрх ТТЗ	Тус байгууллага нь УИХ-ын 2017 оны 67 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Төрийн албан хаагчдад олгох нэг удаагийн урамшуулал"-ыг олгохдоо 2017 оны 07 сарын 06-нд их эмчээр томилогдсон Б. Золцолмон, 2017 оны 07 дугаар сарын 19-нд их эмчээр томилогдсон Б. Алимаа нарт нийт 350,0 мян төгрөгийг илүү олгож, нярав Б. Наранчимэгт бүтэн жил ажиллахад нь урамшуулалыг олгоогүй зөрчил илэрч байна.	350,0	350,0	
3	Жаргалант	Борлуулалтын орлогын 23531,4 мянган төгрөгийг орлогоор хүлээн зөвшөөрч бүртгээгүй түүнд ногдох 2353.1 мянган төгрөгийн НӨАТ-ын өглөгийг дутуу тайлагнасан нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5.1, НӨАТ-ын тухай хуулийн 16.1, МУ-ын Сангийн сайдын 2014 оны 249 дүгээр тушаалаар баталсан "Аж ахуйн нэгжийн нягтлан бодох бүртгэлийн заавар"-ын 2.1.1 дэх заалтуудад нийцэхгүй байна.	2351,4	2351,4	
4	Рашаант ТТЗ	2017 оны 7-р сард Эм импэкс компаниас 795.5 мянган төгрөгийн эм худалдан авсныг эмийн санч тайландаа 79.5 мянган төгрөгөөр орлого авсан нь 716,0 мянган төгрөгийн зөрүү үүсгэсэн, 6-р сард 185,4 мянган төгрөгийн борлуулалтын орлогыг тайланд дутуу тусгасан бүгд 901,0 мянган төгрөгөөр тайлагналыг буруу гаргасан Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5 заалтыг зөрчсөн байна	901,0	901,0	
5	Цэцэрлэг ТТЗ	2017 оны 4-р улиралд зарцуулсан 5000.0 мянган төгрөгийн шатахууныг эд хариуцагчийн бараа материалын тайланд орлого авч зарцуулалтаар тайлагнаагүй, НББ-д бүртгээгүй үр дүнгийн тайланг буруу илэрхийлж Цэцэрлэг сумын ЗД-ын нөөц сангаас уг шатахууны үнийг Өргөн тэс ХХК- руу шууд шилжүүлсэн нь МУ-ын Төсвийн тухай хуулийн 16.5.2, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.1, Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалын 1 дүгээр хавсралтын 4.21 дэх заалтуудтай нийцэхгүй байна.	5000,0	5000,0	
		Аймгийн Хөгжлийн сангаас Цэцэрлэг сумын эхчүүдийн амрах байр засварлахад 3000,0 мянган төгрөг шийдвэрлэснийг барилгын материал худалдан авч засвар хийсэн бөгөөд орлого авч бүртгэлд тусгаагүй орхигдуулсан нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.1 дэх заалтад нийцэхгүй байна.	3 000,0	3 000,0	
6	Ханх ТТЗ	Үндсэн хөрөнгийн тулгалтаар Хороо ходонгийн давааны зам засварын ажлын 20000.0 мянган төгрөгийг үндсэн хөрөнгөөр бүртгэсэн нь СС-ын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан Нягтлан бодох бүртгэлийн дансны зааврын 4.30 заасан хөрөнгийн шинж чанарыг агуулаагүй байна.	20000	20000	
7	Хатгал ТТЗ	Хатгал лиш ХХК нь 2017 онд ТУЗ-ын баталсан бизнес төлөвлөгөөг 151 хувь буюу 28827,1 мянган төгрөгөөр давуулан биелүүлсэн боловч эмийн борлуулалтын үнийн нэмэгдлийг 13,8 хувиар бага нэмэгдүүлж 2441,4 мянган төгрөгийн алдагдалтай ажилласан нь МУ-ын Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1.3 /үйлдвэрийн газрын үйлдвэрлэл, санхүүгийн төлөвлөгөө боловсруулж, зохих байгууллагаар батлуулан биелэлтийг хангах/ дахь заалтад нийцэхгүй байна.	2441,4	2441,4	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

8	Ч-өндөр ТТЗ	Сумын ИТХ-н тогтоол, шийдвэргүйгээр байгууллагын тооллогын комисс жилийн эцсийн тооллогоор 3.432.1 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг устгаж данс бүртгэлээс хассан нь Хөвсгөл аймгийн ИТХТ-ийн 2017 оны 88 дугаар тогтоолоор баталсан "Эд хөрөнгийн харилцааг зохицуулах журам"-ыг зөрчсөн байна.	3432,1	3432,1	
9	Улаан-Уул ТТЗ	"Дөлгөөн шишгэд" ХХК нь борлуулалтын орлогын төлөвлөгөөг 787,4 мянган төгрөгөөр тасалдуулж, зардлыг 1838,8 төгрөгөөр хэтрүүлж 1399,1 мянган төгрөгийн алдагдалтай, 393,2 мянган төгрөгийн өр төлбөртэй ажиллаж ТУЗ-аас баталсан төлөвлөгөөг хэрэгжүүлээгүй нь МУ-ын Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 20.1.3 /үйлдвэрийн газрын үйлдвэрлэл, санхүүгийн төлөвлөгөө боловсруулж, зохих байгууллагаар батлуулан биелэлтийг хангах/ дахь заалтад нийцэхгүй байна.	1399,1	1399,1	
10	Хүүхэд гэр бүл хөгжлийн хэлтэс	Эзэн холбогдогчгүй авлага бүртгэсэн байна.	1829,7	1829,7	
11	Уссуваг ХХК	Хөвсгөл Ус Суваг ХХК-д 2016 оны 9 дүгээр сард Хөвсгөл Дулаан ХХК-аас балансаас балансад шилжиж ирсэн авлагуудаас Монгол зуух ХХК-ийн 2006 оны 9 дүгээр сард үүсгэсэн 1,8 сая төгрөг, Мэргэшсэн нягтлан бодогчдын институтын 2008 оны 6 дугаар сард үүсгэсэн 0,5 сая төгрөг, Тосонцэнгэл сумын Тосон илч уурын зуухны 2011 оны 9 дүгээр сард үүсгэсэн 0,8 сая төгрөг, 2005- 2016 оны хооронд үүссэн Мөрөн сумын орон сууцанд оршин суугч 205 өрхийн халаалтын төлбөр 9,9 сая төгрөг нийт 12,8 сая төгрөгийн авлага нь насжилт өндөртэй тухайн авлага барагдахгүй байгаа нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20.2.6 дахь заалттай нийцэхгүй байна.	12454,9	12454,9	
	Нийт дүн		57179,5	57179,5	

Аудитаар илэрсэн зөрчлийг үнэлсэн хүснэгт

дд	Байгууллага нэр	Зөрчлийн утга	Дүн	Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд үзүүлэх нөлөө	
				материаллаг	материаллаг бус
1	Арбулаг ТТЗ	Хоолны нормыг 3.889,3 мянган төгрөгөөр дутуу олгосон.	3 889,3	3 889,3	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		Тус эрүүл мэндийн төв нь 50ш эмнэлэгийн хуудсыг иргэдэд төлбөртэй олгож 50.0 мянган төгрөгийн өөрийн орлого оруулсан боловч төсөвт төвлрүүлээгүй нь Сангийн сайдын 2017 оны 216 дугаар тушаал /Төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах, тайлагнах, НББ-д тусгах хяналт тавих журам/-ыг, Сангийн сайд, Эрүүл мэндийн сайдын хамтарсан 2017 оны 264/А/293 тоот тушаал / Төрийн болон орон нутгийн өмчит эрүүл мэндийн байгууллагаас үзүүлэх нэмэлт болон төлбөртэй тусламж, үйлчилгээний орлогыг зарцуулах үлгэрчилсэн журам/-ыг зөрчсөн байна	50,0	50,0	
		Төсвийг хэмнэлттэй байдлаар төлөвлөөгүй	21 762,0		21 762,0
		Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл	61 893,2		61 893,2
2	Алаг-Эрдэнэ ТТЗ	46 хүнтэй холбоотой 107,5 сая төгрөгийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэлтэй байна.	107 500,0		107 500,0
		Өмнөх оны 2.704,1 мянган төгрөгийн авлага барагдуулах талаар өгсөн зөвлөмжийг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн.	2 704,1		2 704,1
		Өмнөх оны 2.704,1 мянган төгрөгийн авлага барагдуулах талаар өгсөн зөвлөмжийг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн.	1 225,5		1 225,5
		Алаг-Эрдэнэ сумын Эрүүл мэндийн төвийн үйлчлэгч ажилтай Ч.Отгонцэцэг Дархан-Уул аймгийн АШУҮИС- салбар сургуульд суралцаж байхдаа 2017 оны 01-р сарын 16-наас 05 дугаар сарын 01-ны өдөр хүртэл үйлдвэрлэлийн дадлага тус эмнэлэгт хийж ажил үүргээ давхар гүйцэтгэж цалингаа бүрэн авсан байна. Харин 2017 оны 05-р сарын 15-наас 22-ны хооронд төгсөлтийн шалгалтаа өгөхөөр явах хугацаанд үйлчлэгч Б. Мэндбаяр түүнийг ажил үүргийг гүйцэтгэж байхад шийдвэр тушаал гаргаагүй амаар тохиролцож 126,5 мянган төгрөгийн цалин олгосон нь МУ-ын ЗГ-ын 2014 оны 147 дугаар тогтоолын 3.3 заалтад нийцэхгүй байна.	126,0	126,0	
		Угаагч ажилтай Б. Даваацэцэг өвчний улмаас 2017 оны 1-р сард хөдөлмөрийн чадвараа түр алдаж ажлын 15 хоногт эмнэлэгт хэвтсэн байхад 282,3 мянган төгрөгийн цалин олгосон нь МУ-ын ЗГ-ын 2014 оны 147 дугаар тогтоолын 3.3 заалтад нийцэхгүй байна.	282,3	282,3	
		Алаг-Эх ХХК нь 1654.5 мянган төгрөгийн эмийн борлуулалтын бэлэн мөнгөний орлогыг кассын тайлангаар тайлагнаагүй, эм ханган нийлүүлэгч компаниудаас бэлэн мөнгөөр эм худалдан авч зарцуулсан байгаа нь Сангийн сайдын 2014 оны 249-р тушаалаар баталсан “Аж ахуйн нэгжийн нягтлан бодох бүртгэлийн заавар”-ын 2.1.1 , Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.1 дэх заалтуудад нийцэхгүй байна	1 654,5		1 654,5

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		Сар бүр анхан шатны баримтаар тооцоо хийж бүртгэл хөтлөөгүйгээс Орлогын тайланд борлуулалтын орлогыг 1725.5 мянган төгрөгийн эмийг орлого аваагүй орхигдуулсан нь Сангийн сайдын 2014 оны 249-р тушаалаар баталсан “Аж ахуйн нэгжийн нягтлан бодох бүртгэлийн заавар”-ын 2.1.1 , МУ-ын “Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай” хуулийн 5.1-д “аж ахуйн нэгж, байгууллага нягтлан бодох бүртгэлээ аккруэл сууриар хөтөлнө” гэж заасантай нийцэхгүй байна.	1 725,5	1 725,5	
		Мөнгөн гүйлгээний тайланд 8789.2 мянган төгрөгийн эмийн борлуулалтын орлогыг дутуу илэрийлсэн нь Сангийн сайдын 2014 оны 249-р тушаалаар баталсан “Аж ахуйн нэгжийн нягтлан бодох бүртгэлийн заавар”-ын 2.1.1 , МУ-ын “Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай” хуулийн 14.4.1 дэх заалтуудтай нийцэхгүй байна.	8 789,2	8 789,2	
3	Баянзүрх ТТЗ	Хичээл үйлдвэрлэлийн зардал данснаас цэргийн комиссын үзлэгийн үйл ажиллагааны хоол 110.5 мянган төгрөг, аймгаас очсон хүмүүсийн хоолны мөнгө 908.0 мянган төгрөг бүгд 1018.1 мянган төгрөгийг зориулалт бусаар зарцуулсан нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 -д "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах" гэсэн заалтыг зөрчсөн байна	1 018,1	1 018,1	
		Он дамжин ирсэн Олзбаатараас 500,0 мянган төгрөг, Б.Нямдоржоос 24,3 мянган төгрөг нийт 524,3 мянган төгрөг авлагыг одоо болтол барагдуулах арга хэмжээ авч ажиллаагүй байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д “төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх” 16 дугаар зүйлийн 16.5.2-д “батлагдсан төсөв, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар төсвийн ерөнхийлөн захирагчтай байгуулсан гэрээний хүрээнд төсвийн хөрөнгийг удирдах, зарцуулалтад нь хяналт тавих” Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах" гэсэн заалтуудыг зөрчсөн байна.	524,3	524,3	
		Баянзүрх сумын ЗДТГазрын барилга 2017 оны 12 дугаар сарын 01-нд шатсанаас сумын ИТХурын тавилга эд хогшил 4 нэр төрлийн 2168,0 мянган төгрөг, тоног төхөөрөмж 3 нэр төрлийн 2678,9 мянган төгрөг бүгд 4846,9 мянган төгрөгийн шатсан үндсэн хөрөнгө үлдэгдэлтэй байгаа нь санхүүгийн тайлангийн эрх ба үүрэг, хэмжилт, бодитой оршин байх гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.	4 846,9		4 846,9
		Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл	43 918,6		43 918,6
		Тайлант онд хүүхдийн хоолны зардлыг цэцэрлэгийн хүүхдүүдэд шинэ жил болон хүүхдийн баяраар бэлэг өгч 1.069,5 мянган төгрөгөөр хэтрүүлэн зарцуулсан.	1 069,5	1 069,5	
		Харилцахаас 1.406,9 мянган төгрөгийг картын данснаас шууд зарцуулж, кассын тайлан үйлдээгүй.	1 406,9	1 406,9	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		2007 онд хүүхдийн хоолны мөнгө эцэг эхээс авахаар хяналтаар авлага үүсгүүлж, эзэн холбогдогчгүй болсон 983,3 мянган төгрөгийн авлага барагдуулаагүй байна.	983,3	983,3	
4	Бүрэнтогтох ТТЗ	Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл	35 900,0		35 900,0
		12-р сард хэмнэгдсэн цалингийн фондоос ажиллагсдын амарсан сар буюу 8 сарын урамшуулалд 1.036,6 мянган төгрөгийг зарцуулсан.	1 036,6		1 036,6
		Бүрэнтогтох сумын ЭМТ-ийн цалингийн зардлыг хянахад 1 слесерь илүү ажиллуулж батлагдсан орон тоог хэтрүүлж 1981.35 мянган төгрөгийн цалин олгосон нь УИХ-ын 2017 оны 29 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр заалт (төрийн албан хаагчдын цалин хөлсийг 2017-2018 онд одоогийн түвшинд хэвээр хадгалах буюу царцаах, цалин хөлсийг цаашид нэмэгдүүлэх асуудлыг 2019 оноос төсвийн боломжтой уялдуулан шийдвэрлэх;-) д нийцэхгүй байна.	1 981,4	1 981,4	
		Уран бүтээлийн зардлаас урсгал засварт 462.1 мянган төгрөгийн барилгын засварын материал худалдан авч зарцуулсан нь Сангийн сайдын 2014 оны 55, 2015 оны 7 дугаар тушаалаар баталсан төсвийн зарлагын эдийн засгийн ангилалыг зөрчиж байна.	462,1		462,1
5	Галт ТТЗ	Хоринзонт сервис ХХК-аар хийлгэсэн дулааны зураг төсвийг 2017,06,23-нд бараа материалын дансанд орлого авч 3040000 төгрөгийн авлагыг хаасан байна. Гэвч тухайн тайланд онд уг зураг төсвийг шаардлага хангахгүй байгаа гэж сумын ИТХ-ын шийдвэрээр данснаас хассан байна.	3 040,0		3 040,0
		Хичээл практикийн зардалд сорил хийхэд 765,5 мянган төгрөгийг тус суманд томилолтоор ажилласан хяналт шалгалтын байгууллагын хүмүүс болон бусад албан ажлаар ажилласан хүмүүсийн хоол, буудлын үнэд төлсөн байна. /2017.06.16-67,0, 2017.06.14 -454,5, 2017.07.26-244,0/ /ТАБ-В-3-03/	765,5		765,5
		2017 оны санхүүгийн тайланд 37 хүнтэй холбоотой 73.7 сая төгрөгийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэлтэй байна. Энэ нь сум хөгжүүлэх сангийн Засгийн газрын 2016 оны 153 дүгээр тогтоолоор баталсан “Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, хяналт тавих журам”-тай нийцэхгүй байна.	73 700,0		73 700,0
		Өмнөх оны үлдэгдэл өр төлбөр барагдуулах талаар ямар нэгэн ажил зохион байгуулаагүй байна.	2 400,0	2 400,0	
		Эрхлэгч байсан н.Нэргүйтэй холбоотой 2013 онд үүссэн 2.895,8 мянган төгрөгийн авлага шүүхээр шийдвэрлэгдэж 2017 онд зохих шийдвэрүүд гарсан боловч авлага барагдуулах талаар тус шийдвэрийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй.	2 895,8	2 895,8	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		Магадлан итгэмжлэлийн төлбөр 450,0 мянган төгрөгийг бичиг хэргийн зардлын гүйцэтгэлээр бүртгэж, тайлагнасан нь Сангийн сайдын 2014 оны 55 дугаар дугаар тушаалаар батлагдсан зардлын эдийн засгийн ангилалыг зөрчсөн байна.	450,0	450,0	
		Аудитаар цалингийн зардлыг хянахад ажилчдад илүү цагийн хөлс 2024,1 мянган төгрөгийг олгох хэмжээнээс илүү бодож олгосон нь Эрүүл мэнд , Спортын сайд, Сангийн сайдын хамтарсан 2015 оны 12 дүгээр сарын 21-ны өдрийн 498/345 дугаар тушаал, УИХ-ын 47 дугаар тогтоол (Төсвийн зардлыг хэмнэх, зарцуулалтын үр ашгийг дээшлүүлэх)-ын заалтуудад нийцэхгүй байна.	2 024,1	2 024,1	
		Тус байгууллага нь шинээр дулааны төвлөрсөн шугамд холбогдсон боловч харилцагч байгууллагатай гэрээ хийгээгүй, тооцоо нийлээгүйгээр Нүхт ХХК-д халаалтын зардлын 6633,2 мянган төгрөгийн өр үүсгэсэн нь МУ-ын "Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20.2.5, 20.2.6 дугаар заалтуудыг зөрчсөн байна.	6 633,2		6 633,2
		Галт сумын хүүхдийн цэцэрлэг 2017 онд батлагдсан төсвийг 718,5 мянган төгрөгөөр хэтрүүлэн зарцуулсан байна. Энэ нь төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.2 "батлагдсан төсөв, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар төсвийн ерөнхийлөн захирагчтай байгуулсан гэрээний хүрээнд төсвийн хөрөнгийг удирдах, зарцуулалтад нь хяналт тавих", 16.5.3."батлагдсан цалингийн сан, орон тооны хязгаарт багтаан төсвийн байгууллагын орон тоо, ажиллагчдын цалин хөлсийг тогтоох" гэснийг зөрчсөн байна.	718,5	718,5	
6	Жаргалант ТТЗ	Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл	101 700,0		101 700,0
		Өмнөх оны 9.930,0 мянган төгрөгийн авлага барагдуулах талаар өгсөн зөвлөмжийг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн.	9 930,0	9 930,0	
		Магадлан итгэмжлэлийн төлбөр 450,0 мянган төгрөгийг бичиг хэргийн зардлын гүйцэтгэлээр бүртгэж, тайлагнасан нь Сангийн сайдын 2014 оны 55 дугаар дугаар тушаалаар батлагдсан зардлын эдийн засгийн ангилалыг зөрчсөн байна.	450,0	450,0	
		Жаргалант сумын Эрүүл мэндийн төв дүн бүртгэгч, ариутгагч, асрагч, нярав зэрэг албан тушаалын ажилтнуудад 1306,1 мянган төгрөгийн илүү цагийн хөлс олгосон нь Эрүүл мэнд , Спортын сайд, Сангийн сайдын хамтарсан 2015 оны 12 дүгээр сарын 21-ны өдрийн 498/345 дугаар тушаал, МУ-ын Засгийн газрын 2014 оны 147-р тогтоолын 3.3 дахь заалтуудад нийцэхгүй байна.	1 142,8		1 142,8

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		Жаргалант сумын Эрүүл мэндийн төв дүн бүртгэгч, ариутгагч, асрагч, нярав зэрэг албан тушаалын ажилтнуудад 1306,1 мянган төгрөгийн илүү цагийн хөлс олгосон нь Эрүүл мэнд, Спортын сайд, Сангийн сайдын хамтарсан 2015 оны 12 дүгээр сарын 21-ны өдрийн 498/345 дугаар тушаал, МУ-ын Засгийн газрын 2014 оны 147-р тогтоолын 3.3 дахь заалтуудад нийцэхгүй байна.	1 306,1		1 306,1
		2017 онд сум хөгжүүлэх санд төвлөрүүлэхээр төлөвлөсөн орлогыг 35112,0 мянган төгрөгөөр дутуу гүйцэтгэлтэй байна.	35 112,0	35 112,0	
7	Их-Уул ТТЗ	Сумын засаг даргаар ажиллаж байсан Б.Мянганбаярын шүүхээр нэхэмжилсэн ажилгүй байсан хугацааны нийт 21590.5 мянган төгрөгийг санхүүгийн дэмжлэгээр санхүүжүүлж, төлбөрт 13966.6 мянган төгрөгийг олгож, 7609.1 мянган төгрөгийг сумын ОНО-т төвлөрүүлсэн байна.	7 609,1	7 609,1	
		АИТХ-ын баталсан 25 орон тоог 1-ээр хэтрүүлэн спорт заалны үйлчлэгч ажиллуулсан нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.3 заалтыг зөрчсөн байна. Тайлант онд спорт заалны үйлчлэгийн цалин шимтгэлд төсвийн урсгал зардлаас 2283.7 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна.	2 283,7	2 283,7	
		СХСан хугацаа хэтэрсэн зээлийн авлагын үлдэгдэл	10 778,4		10 778,4
		Сумын ИТХ-ын 2016 оны 12 дугаар сарын 19-ний хуралдаанаар сумын төсвийн орлогыг 1829,47 сая төгрөгөөр баталсан ба төсвийн жилийн дундуур хийсэн 2 удаагийн тодотголоор төсвийн орлогыг 2124,7 сая төгрөгөөр тодотгосны зөрүү 295,23 сая төгрөгөөр нэмж тодотгосон байна. Үүнээс орон нутгийн орлогод 12.3 сая төгрөгөөр тодотгож 76,4 сая төгрөг болгон өөрчилсөн ба гүйцэтгэлээр 104,2 сая төгрөг болсон байна.	40 041,6		40 041,6
8	Рашаант ТТЗ	Тендерийн бусаар нийлүүлэгдсэн эмийн тооцоог шалгахад Тансаг рашаан ХХК-аас авсан 4911.0 мянган төгрөгийн эмийн захиалгын хуудас санхүүгийн баримтанд хавсаргаагүй орхигдуулсан нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 19.1 заалт, 13.7 дахь заалтыг зөрчсөн байна	4 911,0		4 911,0
		Тухайн байгууллага батлагдсан орон тоогоор ажиллуулаагүй 2017 оны 7 сараас хойш 1 хүнээр хэтрүүлэн ажиллуулж 2274.5 мянган төгрөгийн цалин олгосон байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.2 дахь заалтад нийцэхгүй байна	2 274,5		2 274,5

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		<p>Дун-Уул компаний дансанд 238,9 мянган төгрөгийг шилжүүлэн бэлнээр гарган авч багш нарын шагналд зарцуулсан. 2. 2017 онд олговол зохих бүх нэмэгдэл, урамшуулал бүрэн олгосон боловч хэмнэгдсэн фондоос ажиллагсдын дотоод журмын дагуу 1.800,0 мянган төгрөгийн хоолны мөнгө олгосон. 3. Тайлант онд урсгал зардалд төсөвлөгдсөн 5.843,0 мянган төгрөгийн хөрөнгийн зарцуулалтыг хянахад хөрөнгө зарцуулах батлагдсан төсөвгүй, гүйцэтгэлийг хянаж хүлээн авсан нотлох баримтгүй зарцуулсан зөрчил гарсан байна.</p>	7 881,9	7 881,9	
		<p>Тайлант онд байгууллагын удирдах ажилтан, дарга, нягтлан бодогч нарт үндэслэлгүй, нотлох баримтгүй 1702.5 мянган төгрөгийн цалин, нэмэгдэл хөлс бодож авсан нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.7 дахь заалт Анхан шатны баримтгүй ажил гүйлгээг бүртгэл, тайланд тусгахыг хориглоно мөн хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1.3 дахь заалт нягтлан бодох бүртгэлийн анхан шатны баримт, холбогдох бусад материалыг шаардан гаргуулах гэсэн заалтуудыг тус тус зөрчсөн байна.</p>	1 702,5	1 702,5	
		<p>Тайлант онд Архив бичиг хэргийн ажилтан П.Насанбуянд худалдан авах ажиллагааны цахим систем хариуцуулан ажил хавсруулан гүйцэтгүүлсний нэмэгдэл хөлс 192.2 мянган төгрөг олгосон байна. Энэ нь Засгийн газрын 1995 оны 215 дугаар тогтоолын 7 дугаар зүйл "Дор дурдсан тохиолдолд өөр ажил, албан тушаал хавсран гүйцэтгэсэнд тооцохгүй" а бүлэг "үндсэн ажлынхаа зэрэгцээгээр орон тооны биш боловч цалин хөлстэй ажил гүйцэтгэх" гэснийг зөрчиж байна.</p>	192,2	192,2	
		<p>Засаг даргын Тамгын газрын 2017 оны 5 дугаар сарын 19 ний өдрийн Б/13 тоот захирамжаар сумын Засаг даргын Тамгын газрын дарга Б.Саранцэцэг ерөнхий нягтлан бодогч Д.Оюунхишиг нарт 1362.2 мянган төгрөгийн урамшуулал олгосон нь захирамжийн үндэслэл буруу байна гэж аудитаар үзлээ.</p>	1 362,2	1 362,2	
		<p>Сумын ЗДТГ-ын дарга аймгийн Засаг даргын захирамжгүйгээр сумын засаг дарга Д.Өнөрболд-д нэмэгдэл урамшуулалд 720.2 мянган төгрөг тооцон олгосон нь нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7 дахь заалтыг зөрчсөн байна.</p>	702,5	702,5	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

9	Рэнчинлхүмбэ ТТЗ	Үндсэн хөрөнгийн эхний үлдэгдлийг шалгахад 7.788,9 мянган төгрөгийн үнэтэй ухаалаг самбарын элэгдлийг тайлант хугацаанд 5.347,9 мянган төгрөг болгон өөрчилж бүртгэсэн байна. Үүнээс үүдэн ухаалаг самбарын элэгдлийг тайлант хугацаанд 488,2 мянган төгрөгөөр дутуу тооцож бүртгэсэн. 2. 2016.02.29-нд худалдаж авсан 6.399,3 мянган төгрөгийн сурагчийн ширээ сандлыг тавилга эд хогшил дансанд бүртгэсэн боловч тайлант хугацаанд 1.279,9 мянган төгрөгийн элэгдэл тооцоогүй. 3. 2016 онд сургуулийн 90 жилийн ойд хандиваар ирсэн 2.441,0 мянган төгрөгийн 5 хөрөнгийг 2016,2017 орлогоор хүлээн зөвшөөрч бүртгээгүй. 4. Тайлант хугацаанд 3.783,5 мянган төгрөгийн бараа материалын орлого зарлагын гүйлгээг бүртгээгүй.	3 783,5	3 783,5	
		Цалингийн дансанд тулган баталгаажуулалт хийхэд дүн бүртгэгч Н. Лхамцоод 294,4 мянган төгрөг, дүн бүртгэгч Д. Нямжаргалд 280,7 мянган төгрөгийн илүү цагийн хөлс олгосон нь Эрүүл мэнд, Спортын сайд, Сангийн сайдын хамтарсан 2015 оны 12 дүгээр сарын 21-ны өдрийн 498/345 дугаар тушаалыг зөрчсөн байна.	575,1	575,1	
		Батлагдсан 29 орон тоо ажиллахаас 2 орон тоо хэтрүүлж 31 орон тоогоор /нярав, бага эмч / ажиллаж 14298.1 мянган төгрөгийн цалин олгосон нь “Төсвийн тухай” хуулийн 16.5.3, МУ-н ЗГ-н 147 дугаар тогтоолын 3.3 дугаар заалтуудтай нийцэхгүй байна.	14 298,1	14 298,1	
		Байгууллагын хөрнгөнд бүртгэлтэй Хогны машин, Цэвэр усны машиныг иргэнд түрээсийн гэрээгээр эзэмшүүлж төсөвт 465.5 мянган төгрөг төвлөрүүлсэн боловч хөрөнгийн үр ашгийг тооцоогүй, аймгийн ИТХ-ын тэргүүлэгчдийн 2016 оны 02-р сарын 17-ны өдрийн 22 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Орон нутгийн өмчийн эд хөрөнгийг түрээслэх журам"-ыг зөрчсөн байна.	465,5	465,5	
10	Тариалан ТТЗ	Аудитаар цалингийн зардлыг хянахад ажилчдад илүү цагийн хөлс 751740 төгрөгийг дүн бүртгэгч, ариутгагч, лаборант,НБТ арга зүйч, ахлах сувилагч,бага эмч, зэрэг албан тушаалын ажилтнуудад олгосон нь Эрүүл мэнд, Спортын сайд, Сангийн сайдын хамтарсан 2015 оны 12 дүгээр сарын 21-ны өдрийн 498/345 дугаар тушаал, УИХ-ын 47 дугаар тогтоол (Төсвийн зардлыг хэмнэх, зарцуулалтын үр ашгийг дээшлүүлэх)-ын заалтуудад нийцэхгүй байна.	751,7	751,7	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		Аудитаар цалингийн зардлыг хянахад 5 орон тоо хэтрүүлж 2 сувилагч , 2 бага эмч , 1 их эмч тус тус ажиллуулж 35397298 төгрөгийн цалин олгосон нь МУ-ын Төсвийн тухай хуулийн 16.5.3 (батлагдсан цалингийн сан , орон тооны хязгаарт багтаан төсвийн байгууллагын орон тоо , ажиллагчдын цалин хөлсийг тогтоох), УИХ-ын 2017 оны 29 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр заалт (төрийн албан хаагчдын цалин хөлсийг 2017-2018 онд одоогийн түвшинд хэвээр хадгалах буюу царцаах, цалин хөлсийг цаашид нэмэгдүүлэх асуудлыг 2019 оноос төсвийн боломжтой уялдуулан шийдвэрлэх;- д нийцэхгүй байна.	35 397,3	35 397,3	
11	Тосонцэнгэл ТТЗ	Хог хаягдлын зардлаас материал бэлтгэсэн,бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардлаас 230.0 мянган төгрөгийн сургалтын зардал гаргасан.	290,0	290,0	
		Хувь хүний ОАТатвар суутгаагүй.	60,0	60,0	
		Насжилт өндөртэй 771.0 төгрөгийн өр барагдуулах арга хэмжээг авч ажиллаагүй.	771,0	771,0	
		Тайлант хугацааны зээлийн эргэн төлөлт 40483,1 мянган төгрөгөөр дутуу байна. Тайлант хугацаанд сум хөгжүүлэх сангийн төсвийн гүйцэтгэл хангаагүй, зээл олголт хийгээгүй байна.	40 483,1		40 483,1
12	Түнэл ТТЗ	Үйл ажиллагааны зардал: Барилгын засварын материал худалдан авахдаа нийт 179.9 мян. төгрөгийг гэрэл цахилгаан, түлш халаалтын зардлаас эдийн засгийн ангилал зөрчиж гүйлгээ хийсэн байна.	179,9	179,9	
		Үйл ажиллагааны зардал: Цагдаагийн байрны түлшний зардлыг бэлтгүүлсэн 400.0 мян. төгрөгийн төлбөрийг шилжүүлэхдээ ХХАОАТ-ын суутгалыг хийгээгүй байна.	400,0	400,0	
		Нийгмийн Эрүүл мэндийн хөтөлбөрийн зардлаас 945.9 мянган төгрөгийн урвалж бодис оношлуур бэлдсэн нь Төсвийн тухай хуулийн 16.5.5 дугаар заалтад нийцэхгүй байна.	945,9	945,9	
		2017 оны 04-р сарын 18-нд Ёлгос ХХК-аас 1000.0 мян. төгрөгөөр насос, Хөвсгөл баянцагаан ХХК-аас 9-р сарын 25-нд 2420.0 мян төгрөгөөр тэжээлийн насос худалдан аваад сэлбэг хэрэгсэл дансанд бүртгэсэн байгаа нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4.2 заалт, Сангийн сайдын 2012 оны 77 дугаар тушаалаар батлагдсан "Санхүүгийн тайлан, тодруулгыг бэлтгэх зааврыг" зөрчсөн байна.	3 420,0	3 420,0	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээл, зээлийн хүүгийн авлага 36991,6 мянган төгрөг байгаа нь Засгийн газрын 2016 оны 135 дугаар тушаалаар батлагдсан “Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах, хяналт тавих журам”-ын 5 дугаар зүйлийг зөрчсөн байна.	36 991,6		36 991,6
13	Төмөрбулаг ТТЗ	Тухайн байгууллага батлагдсан орон тоогоор ажиллуулаагүй 2017 онд 2 үйлчлэгч хэтрүүлэн ажиллуулж 9937.2 мянган төгрөгийн цалин олгосон байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 16.5.3, Засгийн газрын 2017 оны 147 дугаар тогтоолын 3-ын 3 дахь заалтад нийцэхгүй байна	9 937,2	9 937,2	
		Энхгүен ХХК нь авлагаа тухай бүр барагдуулаагүй, тухайлбал: 2017 оны эцэст багын эмч нарт болон бусдад зээлээр эм олгоод тооцоо хийж тухай бүр төлүүлээгүй он дамжсан 6658,2 мянган төгрөгийн, сумын эрүүл мэндийн төвөөс авах эмийн авлага 8711.2 мянган төгрөгийн, бүгд 15369.4 мянган төгрөгийн авлага балансад тусгагдсан ба үүний 1332.6 мянган төгрөгийн авлага нь 2008 оноос өмнө үүссэн гэх эзэн холбогдогч нь тодорхойгүй өдий хүртэл шийдвэрлээгүй авлага байгаа нь нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.6-д заасныг зөрчсөн байна.	1 338,6	1 338,6	
		Энхгүен ХХК нь борлуулалтын орлогын төлөвлөгөөг 8300,9 мянган төгрөгөөр тасалдуулж, 3430,2 мянган төгрөгийн алдагдалтай ТУЗ-аас баталсан төлөвлөгөөг хэрэгжүүлээгүй нь МУ-ын Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1.3 /үйлдвэрийн газрын үйлдвэрлэл, санхүүгийн төлөвлөгөө боловсруулж, зохих байгууллагаар батлуулан биелэлтийг хангах/ дахь заалтад нийцэхгүй байна.	3 430,2	3 430,2	
		Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл	50 736,4		50 736,4
14	Цагаан-Уул ТТЗ	Хувь хүний дансруу шилжүүлсэн 1,000,000 төгрөг, 900,000 төгрөгөөс ХХОАТ-ын суутгал хийгээгүй.	190,0	190,0	
		Хувь хүнрүү шилжүүлсэн 1,998,000 төгрөгийн зардлаас ХХОАТ-ын суутгал хийгээгүй	199,8	199,8	
		Тайлант хугацаанд авлага барагдуулж ажиллаагүй	4 241,2	4 241,2	
	Цагаан-ҮүрТТЗ	БГАҮйлчилгээний төлбөр хураамжаас /Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардал/ 1100,0 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө худалдаж авахдаа Хөвсгөл аймгийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын тэргүүлэгчдийн 2017 оны 5 дугаар сарын 01-ний 88 тогтоолын дагуу Аймгийн өмчийн албанаас зөвшөөрөл аваагүй байна.	1 100,0	1 100,0	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

15		Авлагийн дансны үлдэгдэл 16723.7 мянган төгрөгийн авлагийг барагдуулаагүй олон жил он дамжиж ирсэн зөрчил илэрлээ. Энэ нь 2010 онд үүссэн Мягмарбаяраас 3500.0 мянган төгрөг, 2012 онд үүссэн З.Лхагвасүрэнгээс тракторын үнэ 13223.7 мянган төгрөгийг барагдуулж тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д “төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх” 16 дугаар зүйлийн 16.5.2-д “батлагдсан төсөв, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар төсвийн ерөнхийлөн захирагчтай байгуулсан гэрээний хүрээнд төсвийн хөрөнгийг удирдах, зарцуулалтад нь хяналт тавих” заалтуудыг зөрчсөн байна.	16 723,7	16 723,7	
		УИХ-ын 2017 оны 67 дугаар тогтоолын дагуу Төрийн албан хаагчид олгосон 300.0 мянган төгрөгийг 2017 оны 1-3 сард сахилгын шийтгэл авсан М.Батбаяр, П.Дэлгэрсайхан, Ц.Чимэдцэрэн, Б.Гантулга, Д.Цогт-Эрдэнэ, Д.Далай, Ж.Эрдэнэхүү, Ц.Ундармаа зэрэг 8 хүнд олгосон 2400.0 мянган төгрөг байна.	1 944,0	1 944,0	
		Тогтмол зардлаас материал худалдаж авч 69.8 мянган төгрөгийн зардал гаргаж тайлагнасан байна.	69,8	69,8	
		Эмийн захиалгын хуудасгүй анхан шатны баримтын бүрдэл дутуу гүйлгээ хийсэн нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13.7 дахь заалтыг зөрчсөн байна.	1 100,0		1 100,0
		Цагаан-Үүр сумын Эрүүл мэндийн төв 2017 онд батлагдсан орон тоогоор ажиллаагүй 3 орон тоо хэтрүүлэн ажиллуулж 12062,4 мянган төгрөгийн цалин олгосон байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 16.5.3, Засгийн газрын 2014 оны 147 дугаар тогтоолын 3-ын 3 дахь заалт, д нийцэхгүй байна.	12 062,4	12 062,4	
	Сум хөгжүүлэх сангийн зээл	107 564,8		107 564,8	
16	Цагааннуур ТТЗ	Өмнөх онд ОНХС-ийн хөрөнгөөр сумын төвд гүний худаг гаргах ажил гүйцэтгэхээр сумын засаг дарга Х.Мягмаржавын Ханна-Ундарга ХХК-ний захирал Б.Эрдэнэчулуунтай байгуулсан 2016 оны 09 дүгээр сарын 26-нд ЦН/2016/08 гэрээний урьдчилгаа санхүүжилтэд 5805.7 мянган төгрөгийн санхүүжилт олгож, жилийн эцсийн тайлангаар авлага үүсгэсэн боловч гэрээний үүргийг хангуулж ажиллаагүйгээс авлага барагдаагүй байна	5 805,7	5 805,7	
		Цагааннуур сумын Эрүүл мэндийн төв батлагдсан орон тооны хязгаарыг бариагүй нярав ажиллуулж 3581.4 мянган төгрөгийн цалин олгосон, МУ-ын Төсвийн тухай хуулийн 16.5.3 (батлагдсан цалингийн сан, орон тооны хязгаарт багтаан төсвийн байгууллагын орон тоо, ажиллагчдын цалин хөлсийг тогтоох), Засгийн газрын 2014 оны 147-р тогтоолын 3.3 дахь заалтуудад нийцэхгүй байна.	3 581,4	3 581,4	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		Цагааннуур сумын Эрүүл мэндийн төвийн Ээлжийн сувилагч Г.Шүрэнцэцэгт 12-р сард 103,1 мянган төгрөг, Их Эмч Ө.Отгонгэрэлд 8-р сард 562,6 мянган төгрөгийн цалингийн урьдчилгаа олгож суутган тооцоогүй 665,7 мянган төгрөгийн авлага үүсгэсэн нь МУ-ын Төсвийн тухай хуулийн 16.5.2 заалтыг зөрчсөн байна.	665,7	665,7	
		2016 онд ААНОАТ-н 451,8 мянган төгрөгийн авлага тайланд тусгагдаагүй нь 2017 оны татварын тайлангийн тулгалт, үлдэгдлийн тулган баталгаажуулалтаар 355,6 мянган төгрөгийн авлагатай байгаа нь тайлан үнэн зөв илэрхийлэгдээгүй нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.3, 5.1.4, 15.1,15.2 заалтуудтай нийцэхгүй байна.	451,8	451,8	
		Тайлант хугацаанд 4.241,2 мянган төгрөгийн авлага барагдуулаагүй байна.	4 241,2	4 241,2	
		Эрхлэгчийн б/32 тоот тушаалаар бүх ажиллагсадад 12-р сарын цалингийн фондод багтаан 1.828,6 мянган төгрөгийг жилийн ажлын үр дүнгийн урамшуулалд давхардуулан олгосон.	1 828,6	1 828,6	
		хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл	114 307,6		114 307,6
		Зарим орлогын төлөвлөгөөг өмнөх оны зорилтод түвшингээс бууруулан төлөвлөсөн	3 685,0		3 685,0
17	Цэцэрлэг ТТЗ	Эм ханган нийлүүлэх байгууллагатай эмийн худалдан авалтын гэрээ хийхдээ гэрээний тусгай нөхцөлд эмийн нэр төрөл, нэгжийн үнийг тодорхой зааж тусгаагүй тогтмол бус үнээр эмийн худалдан авалт хийсэн, гэрээний биелэлт дүгнээгүй, дотоод хяналт хангалтгүйгээс эмийн зардлыг 5249,9 мянган төгрөгөөр хэтрүүлж өр төлбөр үүсгэсэн нь "Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай" хуулийн 40.3 49.2.10, Төсвийн тухай хуулийн 16.5.2 дугаар заалтуудад нийцэхгүй.	5 249,9	5 249,9	
		Шатахуун зарцуулалтыг ЭМС-ын 2013 оны 450 тоот тушаалаар батлагдсан "Түргэн тусламжийн үйлчилгээ үзүүлсэн бүртгэл"СТ-13б, жолоочийн тооцооны хуудас НХМ-4, шаардах хуудас БМ-6 анхан шатны ажил гүйлгээний баримттай тулган баталгаажуулалт хийхэд нийт 2372 л буюу 3795,2 мянган төгрөгийн шатахууныг анхан шатны баримтгүйгээр зарцуулж норм нормативыг мөрдөөгүй, хувийн автомашинд шатахуун зарцуулсан, жолоочийн тооцооны хуудсыг баталгаажуулж тооцоо бодоогүй, батлагдсан төсвийг 1217,3 мянган төгрөгөөр хэтрүүлсэн нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13.7, Төсвийн тухай хуулийн 16.5.2 дахь заалтуудтай нийцэхгүй байна.	5 012,5	5 012,5	
		Ариун жугнай ОНӨААТҮГазар нь Төсвийн тухай хуулийн 8.9.1 дэх заалтыг зөрчиж төрийн аудитын байгууллагаар санхүүгийн тайлангаа баталгаажуулаагүй	4 256,6	4 256,6	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		Өгөөмөр баялаг ХХК нь няравын тайлан гаргуулж тооцоо бодоогүй, авлага, өглөгийн тооцоо бүрэн нийлээгүй, журналын бичилт хийж нягтлан бодох бүртгэл бүрэн хөтлөөгүй нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20.1.4, 20.2.3, 20.2.6, Сангийн сайдын 2014 оны 249 дүгээр тушаалаар баталсан "Аж ахуйн нэгжийн нягтлан бодох бүртгэлийн заавар"-ыг тус тус зөрчсөн байна.	63 653,9	63 653,9	
		Тайлант онд хүүхдийн хоолны зардлаас хүүхдүүдэд эх үрсийн баяр болон шинэ жилээр бэлэг өгч 1 хүүхдийн хоолны зардлыг 85,7 мянган төгрөг буюу жилийн дүнгээр 1.761,3 мянган төгрөгөөр хэтрүүлэн зарцуулсан.	1 761,3	1 761,3	
		Тайлант онд 5036.5 мянган төгрөгийн хүнсний материал Бага үнэтэй түргэн элэгдэх зүйл зардлаас бэлтгэж Зочид төлөөлөгчид хүлээн авахад зарцуулсан байна. Энэ нь сангийн сайдын 2014 оны 55 дугаар тушаалаар батлагдсан зардлын эдийн засгийн ангилалын дагуу зарцуулах, тайлагнах, МУ-ын төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 "Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах" гэсэн заалтуудыг тус тус зөрчиж байна.	5 036,5	5 036,5	
		Тайлант онд ЗДТГ-ын барилгын их засварын материалын үнэ болох 12755.0 мянган төгрөгийг Харилцагч Б.Бат-Эрдэнэ-ийн дансанд шилжүүлсэн боловч анхан шатны баримтаар 10344.7 мянган төгрөгийн бараа материал хүлээн авч зөрүү ажлын хөлс болох 2410.2 мянган төгрөгийг буцаан авсан гэх боловч бүртгэлд тусгаагүй, анхан шатны баримтанд ажлын хөлс гэсэн боловч гэрээ байгуулаагүй ажлын хөлс өгөх тухай нь тодрхойгүй байна. Энэ нь Сангийн сайдын 388-р тушаалаар батлагдсан 4.6.7 дахь заалтын мөнгөн кассын орлого, зарлагын журнал хөтлөөгүй, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1-д "Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн зөв гаргах үндэслэл болно. гэсэн заалтуудыг тус тус зөрчиж байна.	2 410,3	2 410,3	
18	Ханх ТТЗ	Үр түүж бэлтгэхэд иргэн Мөнхбаярт бусдаар гүйцэтгүүлэх ажил үйлчилгээний зардлаас 400,0 мянган төгрөгийн зардал гаргаж анхан шатны баримтын бүрдэл дутуу байхад зардлаар хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэн нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7.Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно заалтыг зөрчсөн байна.	400,0	400,0	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		<p>ЗДТГ-ын даргын 2017 оны 01 дүгээр сарын 04-ний Б/03 тоот тушаалаар МЭХУБ Ц.Саранцэцэгт МАА-н бүртгэл мэдээлэл хариуцсан мэргэжилтэн, бэлчээр газар тариалан хоршоо хариуцсан ЖДҮ-ийн мэргэжилтний ажлыг хавсран ажилласны гэж 30 хувиар, нийгмийн ажилтан Түмэн-Өлзийд статистикийн мэдээлэл харриуцан гүйцэтгэсэн гэж тус тус нэмэгдэл хөлс олгосон байна. Хөвсгөл аймгийн засаг даргын 2015 оны Б/57 дугаар захирамжаар баталсан "сумдын засаг даргын Тамгын газрын бүтцийг шинэчлэн тогтоосон орон тоонд батлагдаагүй ажлуудыг гүйцэтгэсэн гэж тайлант онд нийт 2255.8 мянган төгрөгийн хавсран ажилласны нэмэгдэл үндэслэлгүй тооцож олгосон нь төсөвт зардлыг хэтрүүлэхэд нөлөөлөл үзүүлж цалингийн зардалд нийт 4149.4 мянган төгрөгийн өр үүсэхэд хүргэсэн байна.</p>	2 255,8	2 255,8	
		<p>Нэмэлт санхүүжилтийн харилцахад Аймгийн төрийн сангаас 2017 оны 05 сарын 15нд 130,5 сая төгрөгийн орлого орж ирснийг өдөрт нь Бунбах ХХК-ы Хаан банкны 5890595201 тоот дансанд шилжүүлсэн. Уг мөнгийг 2017 оны 06 сард өглөг данснаас бусдаар гүйцэтгүүлэх ажил үйлчилгээ дансанд бичилт хийж хаасан нь НББ-ийн тухай хуулийн 13.7, СС-ын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан зааврын 4.56 заалт, Мөн сайдын 2016 оны 415 дугаар тушаалаар баталсан Төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлт, санхүүжилт, хяналт, тайлагналын 4.16 заалтуудыг зөрчсөн байна. Аудитаар нягтлан шалгаж амжаагүй тул анхаарал хандуулах шаардлагатай гэж тэмдэглэсэн байна.</p>	130 500,0		130 500,0
		<p>Тайлант онд 289,7 мянган төгрөгийн варена актаар хасч, хоолны зардлаар хүлээн зөвшөөрсөн. 2. Цалингийн зардал, ур чадварын нэмэгдэлд 2.880,0 мянган төгрөгийг давхардуулж олгосон. 3. Нийгмийн даатгалын сангаас орсон 709,9 мянган төгрөгийг төсвийн гүйцэтгэлд тохируулга хийгээгүй буруу тайлагнасан.</p>	2 880,0		2 880,0
		<p>Ханх сумын Эрүүл мэндийн төвийн цалингийн дансанд тулган баталгаажуулалт хийхэд дүн бүртгэгч Энхдоржид 398,6 мянган төгрөгийн илүү цагийн хөлс олгогдсон нь Эрүүл мэнд, Спортын сайд, Сангийн сайдын хамтарсан 2015 оны 12 дүгээр сарын 21-ны өдрийн 498/345 дугаар тушаалыг зөрчсөн байна.</p>	398,6		398,6
		<p>Эмийн худалдан авалтын гэрээ хийхдээ гэрээний тусгай нөхцөлд эмийн нэр төрөл, нэгжийн үнийг тодорхой зааж тусгаагүй тогтмол бус үнээр эмийн худалдан авалт хийгдсэн бөгөөд тендерийн бус эмийн худалдан авалт 45% -тай буюу 6417,5 мянган төг байгаа нь "Төсвийн тухай" хуулийн 6.4.1 дүгээр заалт, "Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай" хуулийн 40.3 49.2.10, МУ-ын ЗГ-ын 147-р тогтоолын 3.1, 3.2 заалтуудад нийцэхгүй байна.</p>	6 417,5	6 417,5	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		Бусдаар гүйцэтгүүлэх ажил үйлчилгээнд зарцуулж байгаа хөрөнгийг Байгууллагын даргын тушаал шийдвэрийг үндэслэн холбогдох төлөвлөгөө удирдамжийн дагуу зарцуулаагүй нь НББ-н тухай хуулийн 13.7-р заалт. 20.1.1 заалтууд зөрчигдөж байна.	646,6		646,6
		Насан Думаа ХХК-ний удирдлага 2017.06.08-нд 300,0 мянган төгрөг, 2017.04.19-нд 700,0 мянган төгрөг бүгд 1000.0 мянган төгрөгийг НИК ХХК-руу анхан шатны баримтын бүрдэл дутуу гүйлгээ хийж тайланд тусгасан нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13.7 , МУ-ын Сангийн сайдын 2014 оны 249 дүгээр тушаалаар баталсан "Аж ахуйн нэгжийн нягтлан бодох бүртгэлийн заавар"-ын 2.1.4 дэх заалтуудад нийцэхгүй байна.	1 000,0		1 000,0
		Сум хөгжүүлэх санд 24 иргэний 82410,9 мянган төгрөгийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэлтэй байгаа нь санхүүгийн тайлангийн эрх ба үүрэг, хэмжилт, оршин байх гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.	82 410,9		82 410,9
19	Хатгал ТТЗ	Төсвийн зорилтод түвшингээр тодорхойлсон орон нутгийн орлогод 3 удаа тодотгол хийж хөрөнгө борлуулсны орлогод 3000.0 мянган төгрөгөөр, ус рашааны нөөц ашигласны төлбөрийг 202,8 мянган төгрөгөөр, ан амьтны нөөц ашигласны төлбөрийн орлогыг 190,0 мянган төгрөгөөр тус тус хасаж тодотгол хийсэн байна.	3 392,8		3 392,8
	Мөрөн ТТЗ	Шагналд өгсөн мөнгөн урамшууллаас 125,4 мянган төгрөгийн ХХОАТ-ын суутгал хийгээгүй. 2. Бусад хангамжийн материал данснаас Тусгай зориулалтын данс хооронд шилжүүлэн бүртгэсэн 14.086,2 мянган төгрөгийн гүйлгээний зарлагыг бараа үйлчилгээний бусад данснаас зардлаар, орлогыг бараа материал худалдсаны олз дансаар тус тус бүртгэсэн. 3. Далай ээжийн хишиг ХХК-с 2.000,0 мянган төгрөгийн өртөг бүхий компьютер худалдан авсан гэрээ, үнийн санал, өмчийн зөвшөөрөлгүй байгаа зөрчил гарсан байна.	2 125,4	2 125,4	
		Харилцахаас 2.505,1 мянган төгрөгийг нярав Баярсайханы хувийн дансанд шилжүүлэн бэлнээр гаргаж зарцуулсан. 2. Ус суваг ХХК-д 2.189,2 мянган төгрөгийг нотлох баримтгүй илүү шилжүүлж зардлаар зөвшөөрсөн байна.	2 505,1	2 505,1	
		Хэмнэгдсэн цалингийн фондоос ажиллагсадад нэг хүнд 150,0 мянган төгрөгөөр тооцож 4.050,0 мянган төгрөг олгосон.	4 050,0		4 050,0
		Хөрөнгийг зөв ангилаагүй	5 118,0	5 118,0	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

20	Тайлант онд ажиллагсадад цалингийн фондонд багтаан дотоод журмын дагуу 2.430,0 мянган төгрөгийн түлээний хөнгөлөлт олгосон.	2 430,0		2 430,0
	Батлагдсан орон тоог 2 хүнээр илүү ажиллуулж, 16.219,3 мянган төгрөгийн үргүй зардал гаргасан.	16 219,3		16 219,3
	Тайлант онд үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг 10.968,6 мянган төгрөгөөр дутуу тооцоолж санхүүгийн үр дүнг буруу илэрхийлсэн. 2. Үндсэн үйл ажиллагааны орлогын төлөвлөгөөг 355,0 мянган төгрөгөөр дутуу биелүүлсэн.	355,0	355,0	
	2017 онд Зочин төлөөлөгч хүлээн авах, бага үнэтэй түргэн элэгдэх зүйлийг батлагдсан төсвөөс хэтрүүлэн авснаас 1928.2 мянган төгрөг өр төлбөр гаргасан нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 5.2-д "батлагдсан төсөв, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар төсвийн ерөнхийлөн захирагчтай байгуулсан гэрээний хүрээнд төсвийн хөрөнгийг удирдах, зарцуулалтад нь хяналт тавих" гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.	1 928,2		1 928,2
	Мөрөн сумын ЗДТГазрын 2017 оны 3 дугаар улирлын санхүүгийн тайланд завсрын аудит хийхэд зарим нэг төлбөрийн хүсэлт засвартай төрийн сангийн тамга тэмдгээр баталгаажаагүй, 7836.3 мянган төгрөгийн анхан шатны баримт дутуу, томилолт таглаагүй байхад төрийн сангийн гүйлгээ хийсэн, мөн сумын ЗД-ын захирамжуудаар гарсан шагнал урамшуулал, хангайн бүсийн зөвлөгөөнтэй холбогдож гарсан мөнгөний зарцуулалтын тайлангууд дутуу зэрэг зөрчил илэрсэн	7 836,3		7 836,3
	2017 онд урьд оны өр хэмээн Ойт хээр нийгэмлэг ТББ-д 6 дугаар сарын 15-ны 196 тоот төлбөрийн хүсэлтээр улиасны суулгацны үнэ 85,0 мянган төгрөг, Интерпресс хэвлэлийн газартай гэрээ баталгаажаагүй 2017.06.20-ны номны үнэ 4500,0 мянган төгрөг, 2017.07.05-ны 269 тоот албан тоотоор 3590,0 мянган төгрөг, Эрхэмсэг хатагтай ТББ-д 2017.08.08-ны 295 тоот төлбөрийн хүсэлтээр бичиг хэргийн зардлаас 490,0 мянган төгрөгийг 2017 онд тус тус төлсөн байх ба 2016 оны санхүүгийн тайлан балансад үүсгэсэн өглөг байхгүй, мөн мөрөн сумын ИТХ-ын хуралдааны 2017.05.18-ны 02 тоот тогтоолоор урьд онуудад үүссэн өр төлбөр гэж буруу тодотгол хийсэн байна.	8 665,0		8 665,0
	Нэмэлт санхүүжилтийн данснаас 2017.06.23-ны 246 тоот төлбөрийн хүсэлтээр Амарбаян хоршоонд 10000,0 мянган төгрөг олгосон нь ажил гүйцэтгэх гэрээ нь тодорхой бус, зарцуулсан мөнгөний анхан шатны баримтын бүрдэл дутуу байна.	10 000,0		10 000,0

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		Он дамжин ирсэн Д.Нямдоржоос 3477,6 мянган төгрөг, мөн ажилчидтай холбоотой гэх эзэн холбогдогчгүй 842,1 мянган төгрөг нийт 4319,7 мянган төгрөг авлагыг одоо болтол барагдуулах арга хэмжээ авч ажиллаагүй байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д “төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх” 16 дугаар зүйлийн 16.5.2-д “батлагдсан төсөв, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар төсвийн ерөнхийлөн захирагчтай байгуулсан гэрээний хүрээнд төсвийн хөрөнгийг удирдах, зарцуулалтад нь хяналт тавих” Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах” гэсэн заалтуудыг зөрчсөн зөрчил илэрч байна.	4 319,7		4 319,7
		2492.8 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө худалдаж авахдаа Хөвсгөл аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн 2017 оны 5 дугаар сарын 01-ний 88 тогтоолын дагуу Аймгийн өмчийн албанаас зөвшөөрөл аваагүй байна.	2 492,8		2 492,8
		Хугацаа хэтэрсэн зээл 39 хүн 372728.1 мянган төгрөгийн авлагатай буюу нийт авлагын 40.5%, мөн зээл олголтын дараа зориулалт бусаар ашиглаж байгаа зээл 5 хүн 45306.6 мянган төгрөгийн авлага нь нийт авлагын 4,9 % буюу нийт хугацаа хэтэрсэн болон зориулалт бусаар ашиглаж байгаа зээлийн авлага 44 хүний 418034,7 мянган төгрөг буюу 61,8%-ийг эзэлж байна.	418 034,7		418 034,7
21	Шинэ-Идэр ТТЗ	Сум хөгжүүлэх сангаас олгосон зээлээс хугацаа хэтэрсэн үндсэн зээлийн авлага нь 92,387.3 мянган төгрөг, хүүгийн авлага 4,309.7 мянган төгрөг нийт 96,697.0 мянган төгрөгийн авлага хугацаа хэтэрсэн байгаа нь Засгийн газрын 2016 оны 153-р тогтоолоор батлагдсан Сум хөгжүүлэх сангийн журмыг зөрчсөн байна.	96 697,0		96 697,0
		Зэвт номгон ХХК-с 1.500,0 мянган төгрөгөөр авсан хяналтын камерийн худалдан авалтанд үнийн санал авч гэрээ хийгээгүй бөгөөд бүртгэлд авахдаа бөөн дүнгээр орлого авсан зөрчил гарсан байна.	1 500,0		1 500,0
22	Чандмань-өндөр	Тайлант онд 2017 оны цалингийн фондын хэмнэлтээс Эрхлэгчийн 2017.12.20-ны өдрийн б/25 тоот тушаалаар жилийн ажлын үр дүн 4.150,0 мянган төгрөг, үүний шимтгэлд 456,5 мянган төгрөг нийт 4.606,5 мянган төгрөг давхардуулан олгосон.	4 606,5	4 606,5	
		Аудитаар цалингийн зардлыг хянахад 2 орон тоо хэтрүүлж 1 нярав, 1 үйлчлэгч илүү ажиллуулж 12102,3 мянган төгрөгийн цалин олгосон нь МУ-ын Төсвийн тухай хуулийн 16.5.3, УИХ-ын 2014 оны 147 дугаар тогтоолын 3.3 дахь заалтуудтай нийцэхгүй байна.	12 103,2	12 103,2	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		Сум хөгжүүлэх сангаас олгосон үндсэн зээлийн 61 хувь нь буюу хэтэрсэн зээлийн авлага нь 119,200 мянгөн төгрөг, хүүгийн авлага 3,400.0 мянган төгрөг нийт 122,600.0 мянган төгрөгийн авлага хугацаа хэтэрсэн байгаа нь Засгийн газрын 2016 оны 153-р тогтоолоор батлагдсан Сум хөгжүүлэх сангийн журмыг зөрчсөн байна.	122 600,0		122 600,0
23	Эрдэнэбулган ТТЗ	Урсгал засварын зардлаас 150000 төгрөгөөр ЛЕД дэлгэц худалдан авсан нь Сангийн сайдын 2014 оны 55-р тушаалын 6-р хавсралтыг зөрчсөн байна.	150,0		150,0
		Гал түймэртэй тэмцэх ухуулгын материалын 230400 төгрөгийн төлбөрийг төлөхдөө байгууллагын картын дансаар дамжуулалгүй эд хариуцагчийн дансруу шууд шилжүүлсэн нь Төсвийн байгууллагын мөнгөн кассын үйл ажиллагааны журмын 3.1 дэх заалтыг зөрчсөн байна.	230,4	230,4	
		Бараа худалдан авсан нийт 1,421,000.0 төгрөгийн төлбөрийг хийхдээ ХХОАТ-ын тухай хуулийн 26-р зүйлийн 26.1.4 дэх заалтын дагуу суутгал хийгээгүй шилжүүлсэн байна.	1 421,0	1 421,0	
		Цэвэр бохир усны зардлаас 60000 төгрөгийн БҮТЭЗ худалдан авалт хийсэн нь Сангийн сайдын 2014 оны 55 -р тушаалаар батлагдсан зардлын эдийн засгийн ангилалыг зөрчсөн байна.	60,0	60,0	
		Батлагдсан 25 орон тоо байхаас 26 орон тоо буюу няравыг илүү ажиллуулж 5714,5 мянган төгрөгийн цалин олгосон. НДШ-ийн зардлыг 156,9 мянган төгрөгөөр илүү төлсөн нь "Төсвийн тухай " хуулийн 16,5,2; 16,5,3 дахь заалтуудтай нийцэхгүй байна.	5 714,5	5 714,5	
		СОЁЛЫН ТӨВ. 121,8 мянган төгрөгийн АА хангамжийн материалыг бичиг хэрэгт орлого авч зарцуулсан, 37,5 мянган төгрөгийн 2 боть номыг номын фондод орлого аваагүй нь "Сангийн сайдын 2014 оны 55, 2015 оны 7-р тушаалаар батлагдсан төсвийн зарлагын эдийн засгийн ангилалыг зөрчиж байна.	37,5	37,5	
		12-р сарын 21-нд Эгийн-Ундрага ХХК-д 4 удаагийн шилжүүлгээр 5678,0 мянган төгрөг шилжүүлж их хэмжээний гурил, 8 төрлийн хүүхдийн печень орлого авч жилийн эцэст 553 кг гурил, 8 төрлийн хүүхдийн печень 1849 хайрцаг эдгээрийн үнэ 2626,5 мянган төгрөгийн үлдэгдэл үлдсэн байна.	2 626,5	2 626,5	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		Хүүхдийн хоолны зардлаас ажиллагсадын болон цэцэрлэгийн хүүхдүүдэд 727,5 мянган төгрөгийн бэлэг 2017-05-29-ний А/10 тоот тушаалаар олгож, хоолны зардлыг 1114,3 мянган төгрөгөөр хэтрүүлэн зарцуулсан.	1 114,3	1 114,3	
		Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээл, зээлийн хүүгийн авлага 58,323.1 мянган төгрөг байгаа нь Засгийн газрын 2016 оны 135 дугаар тушаалаар батлагдсан "Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах, хяналт тавих журам"-ын 5 дугаар зүйлийг зөрчсөн байна.	58 323,1		58 323,1
24	Улаан-Уул ТТЗ	Хувь хүний орлогын албан татварт 708.7 мянган төгрөг илүү шилжүүлж , ажилчидтай холбогдсон авлага үүсгэж ажилласан нь ""Төсвийг зохистой удирдаж авлага , өр төлбөр үүсгэхгүй байх "Төсвийн тухай хуулийн 6.4.8 дахь заалтыг хэрэгжүүлж ажиллах	708,7	708,7	
		Хүүхдийн хоолны зардлыг 1315.4 мянган төгрөгөөр хэтрүүлэн зарцуулж Засгийн газрын 2012 оны 106 тоот тогтоолын 2 дугаар заалт хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна	1 315,4	1 315,4	
		Багаж техник хэрэгслийн зардлаас 2000,0 мянган төгрөгийн зөөврийн компьютер , сейф мөн БГАҮйлчилгээнийх хураамжаас / байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардал/ өнгөт принтер 1299.0 мянган төгрөгийн нийт 3299.0 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө худалдаж авахдаа Хөвсгөл аймгийн ИТХуралын тэргүүлэгчдийн 2017 оны 05 дугаар сарын 01 ний 88 тоот тогтоолын дагуу аймгийн өмчийн албанаас зөвшөөрөл аваагүй байна.	3 299,0	3 299,0	
		Сум хөгжүүлэх санд 21 иргэнтэй холбоотой 97234.7 мянган төгрөгийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэлтэй байгаа нь санхүүгийн тайлангийн эрх ба үүрэг, хэмжилт, оршин байх гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.Засгийн газрын 2016 оны 153 дугаар тогтоолоор баталсан Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах хяналт тавих журмын 1.7 заалтыг үндэслэн зээлийн төлөгдөөгүй үлдэгдэлд торгууль ногдуулж төлүүлэх ба торгуулийн хувь хэмжээ, нөхцөлийг сумын Засаг дарга , зээлдэгч нарын хооронд байгуулах гэрээнд тусгаж гүйцэтгэлд хяналт тавьж ажиллах	97 234,7		97 234,7
25	ЗДТГ	Итгэлт-чандмань ХХК-д шилжүүлсэн 6000,0 мянган төгрөг, Идэр харгант ХХК-д 9650,0 нийт 15650,0 мянган төгрөгөөр "Хөгжлийн хөтөч-500" сэтгүүл хийлгэж иргэдэд тараасан байна. ЗДТГ захиалж хийлгүүлсэн боловч бараа материалыг орлогод аваагүй, няраваар дамжуулахгүйгээр зарцуулсан байна. Ажлын хөлсийг ажил эхлэхээс өмнөх шилжүүлсэн байна.	15 650,0	15 650,0	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

		УИХ-ын 2017 оны 67 дугаар тогтоол, ЗГХЭГ-ын шийдвэрийг зөрчин тэтгэмж олгосон.	1 701,0	1 701,0	
		Эмэгтэйчүүдийн холбоонд 10000,0 мянган төгрөгийг, зураач урчуудын холбоонд 6000,0 мянган төгрөгийг тус тус дэмжлэг болгож өгсөн байна.	16 000,0	16 000,0	
26	АИТХ	Нутгийн удирдлагын ойн арга хэмжээнд 9,0 сая төгрөг зарцуулсан байна.	9 000,0	9 000,0	
		Боршур болон энгэрийн тэмдэг хийхэд 15,0 сая төгрөг зарцуулсан байна.	15 000,0	15 000,0	
27	БОАЖГ	Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2017 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдрийн 4 дүгээр хуралдааны 01 дүгээр тогтоолоор баталсан Байгал орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлыг санхүүжүүлэх арга хэмжээний жагсаалтад Байгал орчныг хамгаалах чиглэлээр олон нийтийн цагдаад хувцас, хэрэгсэл худалдан авахад 12600.0 мянган төгрөгийг баталсан байна. Үүнтэй холбогдуулан 12600.0 мянган төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий ХӨ-2017/4.5.4-Б/1 ажлын гэрээний санхүүжилтийг БХНСАХ-ний зардал төсвийн зориулалт арга хэмжээний төсвөөс зарцуулсан байна.	12 600,0	12 600,0	
		ОНСМузей	Тус байгууллага нь тайлант онд 2619,4 мянган төгрөгийн өглөгтэй, 151,3 мянган төгрөгийн авлагатай тайлагнасан нь Төсвийн тухай хуулийн 6.4.8 дахь заалтыг зөрчсөн байна.	2 619,4	2 619,4
29	Захиалагчийн хяналтын зардал	Зориулалт бусаар зарцуулсан	35 700,0	35 700,0	
30	БТСгазар	27130.6 мянган төгрөгийн шатахууныг анхан шатны баримтын бүрдэлгүй зарцуулсан байна.	27 130,6	27 130,6	
32	Хүүхэд гэр бүл хөгжлийн хэлтэс	Дэлхийн зөн ОУБ-бн илүү төлсөн 3300.0 мянган төгрөгийн түрээсийн төлбөрийг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй байна.	3 300,0	3 300,0	
33	Хоймор нугтгийн чулуу	Тус байгууллага нь тайлант онд 831,4 мянган төгрөгийн өглөгтэй тайлагнасан нь Төсвийн тухай хуулийн 6.4.8 дахь заалтыг зөрчсөн байна.	831,4	831,4	
34	Хөвсгөл Эрчим хүч ХХК	ТУЗ-ийн баталсан 2017 оны бизнес төлөвлөгөөнөөс үйл ажиллагааны зардал 262526,6 мянган төгрөгөөр хэтрүүлж зарцуулсан. Үүнд: Үндсэн хөрөнгийн элэгдлийн зардал 255561,6 мянган төгрөгөөр /төлөвлөгөөнд элэгдлийн зардлыг мөрдөж байгаа хэмжээнээс бууруулж төлөвлөсөн/ Цалингийн зардал 25053,9 мянган төгрөгөөр хэтэрсэн нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1.3-д заасан “үйлдвэрийн газрын үйлдвэрлэл, санхүүгийн төлөвлөгөө боловсруулж, зохих байгууллагаар батлуулан биелэлтийг хангах” гэсэн заалтад нийцэхгүй байна.	262 526,6	262 526,6	

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангийн ТӨСӨЛ

	<p>Хөвсгөл Эрчим хүч ХХК нь 2017 онд ТУЗ-өөр батлуулсан 730557.0 мянган төгрөгийн их засвар, техник зохион байгуулалтын ажлаас 540656.8 мянган төгрөгийн ажлыг гүйцэтгэтгэсэн. Үүнээс: Цагаан-Уул суманд 160ква-ын дэд станц, 10кв-ын хүчдэлтэй 800м, 0.4кв-ын хүчдэлтэй 500 м ЦДАШугам барих ажил 65300.0 мянган төгрөг, бүрэн электрон тоолуур 68800.0 мянган төгрөг, КАТ 1, КАТ 2 дизелийн засвар үйлчилгээ 60529.6 мянган төгрөг, Хатгал дэд станцын ажилчдын байрны засварын 15670.1 мянган төгрөг нийт 210299.7 мянган төгрөгийн ажлуудыг худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулаагүй шууд гэрээ хийсэн нь ТБОНӨХБАҮХАТ хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.5, 21.3 дахь, Аймгийн ИТХ-ын тэргүүлэгчидын 2017 оны 01- дүгээр сарын 20-ны өдрийн 17 дугаар тогтоолын 3 дугаар заалт / Хөвсгөл Эрчим хүч ХХК-ийн Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгагдсан зөвлөх үйлчилгээ болон 10.0 сая төгрөгөөс дээш төсөвт өртөг бүхий бараа ажил үйлчилгээний худалдан авах ажиллагааг аймгийн Орон нутгийн өмчийн газарт нэгтгэн зохион байгуулах/ гэсэн заалтад нийцэхгүй байна</p>	149 770,1	149 770,1	
	<p>Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусгагдсан 680.0 сая төгрөгийн төсөвтэй Мөрөн сумын 2.3 дугаар хороонд гэрэлтүүлэг хийх ажлыг Хөвсгөл Эрчим хүч ХХК цахилгааны үнийн хөнгөлөлтөөс санхүүжүүлсэн байна. 2017 онд нийт 472,7 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй ажлыг нэг багцаар тендер зарлаагүй нэр бүхий 6 компанид хувааж / нэг компанид 78,0-79,0 сая төгрөгөөр / шууд гэрээ байгуулсан байна. Уг ажлын гүйцэтгэлд 470,0 сая төгрөг шилжүүлж гүйцэтгэлийн баталгааны 5 хувь болох 23,6 сая төгрөгийг тусгай дансанд байршуулаагүй, магадлашгүй ажлын зардлын гүйцэтгэл гаргаж хянуулаагүй, гэрээний биелэлт дүгнээгүй, барилга байгууламжийг ашигалалтанд оруулах улсын комиссын актыг гүйцэтгэгч тус бүрээр гаргаагүй, нэгдсэн нэг акт гаргасан, хүлээн авсан комиссын бүрэлдэхүүний гарын үсэг дутуу, тендер зохион байгуулсан тендерийн баримт бичиг, холбогдох материал байхгүй байгаа нь Төрийн ба орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8. 5, 21.3, Засгийн газрын 2013 оны 68 дугаар тогтоолоор баталсан босго үнэ ,Сангийн сайдын 2016 оны 415 дугаар тушаалаар баталсан "Төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлт, санхүүжилт, хяналт, тайлагналын журам, Аймгийн ИТХ-ын тэргүүлэгчидын 2017 оны 01- дүгээр сарын 20-ны өдрийн 17 дугаар тогтоолын 3 дугаар заалт / Хөвсгөл Эрчим хүч ХХК-ийн Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгагдсан зөвлөх үйлчилгээ болон 10.0 сая төгрөгөөс дээш төсөвт өртөг бүхий бараа ажил үйлчилгээний худалдан авах ажиллагааг аймгийн Орон нутгийн өмчийн газарт нэгтгэн зохион байгуулах/ гэсэн заалтад нийцэхгүй байна</p>	23 635,0	23 635,0	
36	Нийт дүн	2 899 743,3	941 968,5	1 957 774,8

Зөрчилтэй санал дүгнэлт авсан байгууллагуудыг хүснэгтээр харуулбал: Үүнд

№	Байгууллагын нэр	Санал дүгнэлтийн төрөл	Санал дүгнэлтийн үндэслэл
1	“Титэм” сургууль	Хязгаарлалттай	Батлагдсан орон тоог 2 хүнээр илүү ажиллуулж 16,2 сая төгрөгийн үргүй зардал гарагсан энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.3 дах заалтыг зөрчсөн, 2015,2016 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллаагүй байна.
2	Тариалан сумын Эрүүл мэндийн төв	Хязгаарлалттай	Цалингийн зардлыг хянахад батлагдсан орон тооноос 5 орон тоо хэтрүүлж, 2 сувилагч, 2 бага эмч, 1 их эмч ажиллуулж 35,4 сая төгрөгийн цалин олгосон нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.3 дах заалтыг зөрчсөн байна.
3	Цэцэрлэг сумын Эрүүл мэндийн төв	Хязгаарлалттай	Эрүүл мэндийн төв анхан шатны баримтын бүрдэлгүйгээр 2372 литр буюу, 3,7 сая төгрөгийн шатахуун зарцуулсан, жолоочийн тооцооны хуудсыг баталгаажуулж тооцоо бодоогүй, дотоод хяналт хангалтгүй ажилласнаас тээвэр шатахууны 1,2 сая төгрөгийн, эмийн 5,2 сая төгрөгийн, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн 0,2 сая төгрөгийн, бусад 0,3 сая төгрөгийн нийт 7,0 сая төгрөгийн өр төлбөр үүсгэсэн байна.
4	Цэцэрлэг сумын төвлөрүүлэн захирагч	Хязгаарлалттай	Эрүүл мэндийн төвийн санхүүгийн тайланд гарсан алдаа, зөрчил, “Өгөөмөр баялаг” ХХК-ийн санхүүгийн тайланд гарсан алдаа, зөрчил нь сумын төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд материаллаг хэмжээгээр нөлөөлж байна. Ариунжугнай ОНӨҮГ нь Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасан хугацаанд төрийн аудитын байгууллагаар тайлангаа баталгаажуулаагүй байна.
5	Шинэ-идэр сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагч	Хязгаарлалттай	“Өндөр өлзийт” ХХК-ийн санхүүгийн тайланд илэрсэн алдаа зөрчил нь сумын төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд материаллаг хэмжээгээр нөлөөлж байна.
4	Хөвсгөл Эрчим хүч ХХК	Сөрөг	1. ТУЗ-ын баталсан төлөвлөгөөнөөс үйл ажиллагааны зардлыг 262,5 сая төгрөгөөр хэтрүүлэн зарцуулсан 2. Зүүн Мөрөн хорооллын 35 кв-ын цахилгаан хангамжийн шугам сүлжээ, дэд станцын барилга угсралтын 3579,3 сая төгрөгийн өртөгтэй хөрөнгийг нягтлан бодох бүртгэлд бүртгээгүй. 3. Мөрөн сумын 2,3 дугаар хороонд 680,8 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдэх гэрэлтүүлгийн 472,7 сая төгрөг, их засвар, техник кохион байгуулалтын 210,2 сая төгрөгийн ажлуудыг тендер зарлаагүй шууд гэрээ хийж гүйцэтгэсэн.
5	Цэцэрлэг сумын “Өгөөмөр баялаг” ХХК	Санал дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан	Няравын тайлан гаргаж тооцоо бодоогүй, бэлтгэн нийлүүлэгчтэй өр, авлагын тооцоо нийлээгүй, нягтлан бодох бүртгэл хөтлөөгүй, санхүүгийн тайланд илэрхийлсэн 22,9 сая төгрөгийн авлага, 18,7 сая төгрөгийн өр төлбөрийг нотлох баримт байхгүй байна.
6	Шинэ-идэр сумын Өндөр Өлзийт ХХК	Санал дүгнэлт өгөхөөс татгалзах	2017 оны 1-9 сарын ажил гүйлгээнд нягтлан бодох бүртгэл хөтлөөгүй, холбогдох анхан шатны баримт материал дутуу, эмийн борлуулалтын орлогыг байгууллагын харилцах дансанд тушаагаагүй байна.

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчаас аудитаын тайлангийн төсөл ирүүлсэн санал:

Саналд	Саналд өгөх хариу
<p style="text-align: center;"> ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН САНХҮҮ ТӨРИЙН САНГИЙН ХЭЛТЭС</p> <p style="text-align: center;">67123, Мөрөн, Хөвсгөл аймаг. Утас, факс: 70382520</p> <p>2018.04.19 № 8/750 тантай _____ -ны № _____ -т</p> <p style="text-align: center;">Тайлангийн төсөлд санал хүргүүлэх тухай</p> <p>Хөвсгөл аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн төсөлтэй танилцаад дараах саналыг хүргүүлж байна. Үүнд:</p> <p>Нэг.Тайлангийн төслийн 19 дүгээр хуудасны 5 дугаарт " Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл 1711,5 сая төгрөг байгаа ба жил бүр нэмэгдэж, төсвийн шууд захирагчаас тавих хяналт сул, төсвийн хөрөнгийг эрсдэлд оруулж байна." гэж бичсэн байна.</p> <p>Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдлийг өнгөрсөн жилтэй харьцуулахад 2016 оны жилийн эцэст 1808,8 сая төгрөг байсан бол 2017 оны жилийн эцэст 1711,5 сая төгрөг болж 97,3 сая төгрөгөөр буурсан байна. Ийнхүү буурсан шалтгаан нь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагч асуудлыг анхааралдаа авч, хяналтыг сайжруулан, үр дүнг хэлэлцэж, сумын удирдлагуудад удаа дараа үүрэг, чиглэл өгч ажилласны үр дүн юм.</p> <p>Мөн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг авч үзэхэд 2016 оны төсвийн гүйцэтгэлээр зээлийн эргэн төлөлт нь 47,7 хувийн гүйцэтгэлтэй байсан бол 2017 онд 67,4 хувь болон өссөн байна.</p> <p>Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний талаар 2018 оны 4 сарын 19-ны өдрийн 3/747 тоот албан бичигт дэлгэрэнгүй бичсэн.</p> <p>Хугацаа хэтэрсэн, төлөгдөхгүй байгаа зээлдэгчдийг шүүх, хяналтын байгууллагад шилжүүлэх ажлыг зохион байгуулж, одоогийн байдлаар шүүхэд 207 зээлдэгчийн 624.9 сая төгрөг, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн шатанд 373.5 сая төгрөгийн авлага шилжээд байгаа нь нийтдээ 998.4 сая төгрөг буюу нийт хугацаа хэтэрсэн зээлийн 60 шахам хувийг эзэлж байна.</p> <p>2018 онд ч энэ талаар хэрэгжүүлэх хяналт, зохион байгуулах ажлаа өргөжүүлэн аймгийн Засаг даргын 2018-2-13-ны өдөр баталсан удирдамжаар Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийн бүрдүүлэлт, зээл олголт, буцаан төлөлт, тайлагналтын үйл ажиллагаанд хяналт хийх хамтарсан ажлын хэсгийг аймгийн Засаг даргын тамгын газрын Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс, Санхүүгийн хяналт, аудитын алба, ХХААГ-ыг оролцуулан байгуулаад байгаа тул 2018 оны жилийн эцэст ахиц гарна гэж үзэж байна.</p> <p style="text-align: right;">• 0 68007</p>	<p>1. Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлтэй холбоотой асуудлын хүлээн авч байна.</p>

Сум хөгжүүлэх сангийн талаар эдгээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ болон гарсан үр дүнг харгалзан үзэж зөрчлийн дүнгээс хасч өгөхийг хүсье.

Хоёр. "Хөвсгөл эрчим хүч" ХХК-тай холбоотой улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн ажлын 3579,3 сая төгрөгийг данс бүртгэлд тусгаагүй орхисон гэж үзэж аудитаар залруулан бүртгэлд тусгуулсан нь Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын 2017 оны 2 сарын 14-ний өдрийн 86 дугаар тогтоолоор баталсан "Төрийн болон орон нутгийн өмчид эд хөрөнгө олж авах, бүртгэх, данснаас хасах, шилжүүлэх журам"-ын 4.1, 4.2 болон 4.4 заалтад нийцэж байгаа эсэхийг эргэж харахыг хүсье.

Аудитаар илэрсэн бусад асуудлын тухайд 2018 оны 4 сарын 19-ний өдрийн 3/747 тоотоор тайлбар хүргүүлсэн тул дахин давтаж тайлбар хүргүүлэх шаардлагагүй гэж үзлээ.

Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, гүйцэтгэлд гарсан зөрүүний талаарх тайлбарыг аймгийн Орон нутгийн өмчийн газраас тайлбар хүргүүлэх болно.

"Жижиг дунд үйлдвэрийг дэмжих орон нутгийн тусгай сан"-тай холбоотой зөвлөмжийн биелэлтийн талаар 2018 оны 4 сарын 12-ны 8/708 тоотоор хүргүүлснийг харгалзан үзэж, тайлангийн төслийн 16 дугаар хуудсанд тусгасан "Анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал"-ын 2 дугаарт бичсэн өмнөх зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлэн ажиллаагүй байна гэсэн хэсэгт өөрчлөлт оруулж өгнө үү.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн багцад хамаарах байгууллагуудын нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлт, төсвийн хэрэгжилт, дотоод хяналт, тайлагналыг сайжруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний үр дүнд санхүүгийн тайлангаар илэрч байгаа алдаа, зөрчил буурч байгаа, танай байгууллагаас өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө гарган, биелэлтийг тооцож ажиллаж байгаа зэргийг тайлангийн санал дүгнэлтэд харгалзаж үзэхийг хүсье.

ДАРГА

Г.СУВД

2. Залруулагдсан алдаа тул тайлангийн анхаарал татахуйц чухал асуудалд тусгасан болно.

3. Орон нутгийн өмчийн газраас ирүүлсэн саналыг хүлээн авч тайланд өөрчлөлт оруулсан болно.

4. Өмнөх зөвлөмжийг сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийг шийдвэрлэж байгаа байдлаас нь хамааруулж зөвлөмжийг дахин тооцож тайланд тусгав.

5. "Хязгаарлалттай" санал дүгнэлтэд өөрчлөлт оруулж, "Зөрчилгүй" санал дүгнэлт болгов.

